

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

สรุปตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ตัวชี้วัดทั้งหมด	ต้องรู้	ควรรู้	หมายเหตุ
ป.๑	๓๒	๙	๒๓	
ป.๒	๓๔	๙	๒๕	
ป.๓	๓๙	๘	๓๑	
ป.๔	๓๘	๑๓	๒๕	
ป.๕	๓๗	๑๘	๑๙	
ป.๖	๓๙	๒๔	๑๕	
ม.๑	๔๕	๒๓	๒๒	
ม.๒	๔๔	๓๐	๑๔	
ม.๓	๔๙	๓๐	๑๙	
ม.๔ - ๖	๖๓	๓๕	๒๘	
รวม	๔๒๐	๑๙๙	๒๒๑	

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๑	ส ๑.๑ ป.๑/๑	บอกพุทธประวัติ หรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือโดยสังเขป	➢ พุทธประวัติโดยย่อ ◆ ประสูติ ◆ ตรัสรู้ ◆ ปรีณิพพาน	✓	
	๒	ส ๑.๑ ป.๑/๒	ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ◆ สามเณรปัญฑิต ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ◆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช		✓
	๓	ส ๑.๑ ป.๑/๓	บอกความหมาย ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ พระรัตนตรัย ◆ ศรัทธาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ➢ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ◆ ทำความดี ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)	✓	
	๔	ส ๑.๑ ป.๑/๔	เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ฝึกสวดมนต์และแผ่เมตตา ◆ ความหมายและประโยชน์ของสติ ◆ ฟังเพลงและร้องเพลงอย่างมีสติ ◆ เล่นและทำงานอย่างมีสติ ◆ ฝึกให้มีสติในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน		✓
	๕	ส ๑.๒ ป.๑/๑	บำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อวัดหรือศาสนสถาน ◆ การพัฒนาทำความสะอาด ◆ การบริจาค ◆ การร่วมกิจกรรมทางศาสนา		✓
	๖	ส ๑.๒ ป.๑/๒	แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ		✓
	๗	ส ๑.๒ ป.๑/๓	ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➢ การปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา ➢ เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ◆ วันวิสาขบูชา ➢ การบูชาพระรัตนตรัย	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๘	ส ๒.๑ ป.๑/๑	บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	➢ การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน เช่น ○ กตัญญูกตเวทีและเคารพรับฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู และผู้มีพระคุณ ○ รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่ ○ ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ ของครอบครัว และโรงเรียน ○ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและโรงเรียน ○ มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ○ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจ ➢ ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน		✓
	๙	ส ๒.๑ ป.๑/๒	ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่น และบอกผลจากการกระทำนั้น	➢ ลักษณะความสามารถ และลักษณะความดีของตนเอง และผู้อื่น เช่น ○ ความกตัญญูกตเวที ○ ความมีระเบียบวินัย ○ ความรับผิดชอบ ○ ความขยัน อดทนอดกลั้น ○ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือผู้อื่น ○ ความซื่อสัตย์สุจริต ○ ความเมตตากรุณา ➢ ผลของการทำความดี เช่น ภาควุมิใจ มีความสุข ได้รับการชื่นชม ยกย่อง	✓	
	๑๐	ส ๒.๒ ป.๑/๑	บอกโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน	◆ โครงสร้างของครอบครัว และความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ◆ โครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๑๑	ส ๒.๒ ป.๑/๒	ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัว และโรงเรียน	◆ ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาท สิทธิ หน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียน ◆ การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิ หน้าที่	✓	
	๑๒	ส ๒.๒ ป.๑/๓	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทำกิจกรรมในครอบครัว และโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	◆ กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว การรับฟังและแสดงความคิดเห็น ◆ กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกรับหน้าห้อง ประธาน ชุมนุม ประธานนักเรียน		✓
	๑๓	ส ๓.๑ ป.๑/๑	ระบุสินค้า และบริการที่ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	◆ สินค้าและบริการที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ ยาสีฟัน ◆ สินค้าและบริการที่ได้มาจากการใช้เงินซื้อ เช่น ซื้ออาหาร จ่ายค่าบริการโทรศัพท์ ◆ วิธีการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการ ให้คุ้มค่า		✓
	๑๔	ส ๓.๑ ป.๑/๒	ยกตัวอย่างการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินตัว และเห็นประโยชน์ของการออม	◆ การใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อสินค้า และบริการ ◆ ประโยชน์ของการใช้จ่ายเงินที่ไม่เกินตัว ◆ โทษของการใช้จ่ายเงินเกินตัว ◆ ประโยชน์ของการออม	✓	
	๑๕	ส ๓.๑ ป.๑/๓	ยกตัวอย่างการใช้ทรัพยากรในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด	◆ ทรัพยากรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ดินสอ กระดาษ เสื้อผ้า อาหาร ไฟฟ้า น้ำ ◆ ทรัพยากรที่เป็นสมบัติส่วนรวม เช่น โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน สาธารณูปโภคต่าง ๆ ◆ วิธีการใช้ทรัพยากร ทั้งของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างถูกต้องและประหยัด และคุ้มค่า		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๑๖	ส ๓.๒ ป.๑/๑	อธิบายเหตุผลความจำเป็น ที่คนต้องทำงานอย่างสุจริต	♦ ความหมาย ประเภท และ ความสำคัญของการทำงาน ♦ ผลของการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อครอบครัว และสังคม ♦ การทำงานอย่างสุจริตทำให้ สังคมสงบสุข		✓
	๑๗	ส ๔.๑ ป.๑/๑	บอกวัน เดือน ปี และ การนับช่วงเวลาตามปฏิทิน ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	♦ ชื่อ วัน เดือน ปี ตามระบบ สุริยคติที่ปรากฏในปฏิทิน ♦ ช่วงเวลาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น วันขึ้น เดือนเข้า เดือนเย็น		✓
	๑๘	ส ๔.๑ ป.๑/๒	เรียงลำดับเหตุการณ์ ในชีวิตประจำวัน ตามวันเวลา ที่เกิดขึ้น	♦ ใช้คำบอกช่วงเวลาแสดงลำดับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในชีวิต ประจำวัน		✓
	๑๙	ส ๔.๑ ป.๑/๓	บอกประวัติความเป็นมา ของตนเองและครอบครัว โดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง	♦ วิธีการสืบค้นประวัติความเป็นมา ของตนเองและครอบครัว อย่างง่าย ๆ ♦ การบอกเล่าประวัติความเป็นมา ของตนเองและครอบครัว		✓
	๒๐	ส ๔.๒ ป.๑/๑	บอกความเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิต ของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย	♦ ความเปลี่ยนแปลงของสภาพ แวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของอดีต กับปัจจุบันที่เป็นรูปธรรม และใกล้ตัวเด็ก เช่น เทคโนโลยีทางการเกษตร วิวัฒนาการ การคมนาคม การสื่อสาร ฯลฯ ♦ สาเหตุและผลของการ เปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ตามกาลเวลา		✓
	๒๑	ส ๔.๒ ป.๑/๒	บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน	♦ เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น ในครอบครัว เช่น การย้ายบ้าน การย้ายโรงเรียน การสูญเสีย บุคคลในครอบครัว		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๒๒	ส ๔.๓ ป.๑/๑	อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	♦ ความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์ ที่สำคัญ ของชาติไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ธงชาติ เพลงชาติ พระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์ ภาษาไทย อักษรไทย) ♦ การเคารพธงชาติ การร้อง เพลงชาติและเพลงสรรเสริญ พระบารมี การเคารพ พระบรมฉายาลักษณ์ การเคารพศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ♦ เอกลักษณ์อื่น ๆ เช่น ศาสนา การแต่งกาย วัฒนธรรม ประเพณีไทย เงินตรา แผนที่ ประเทศไทย อาหารไทย (อาหารไทยที่ต่างชาติดียกย่อง เช่น ต้มยำกุ้ง ผัดไทย)	✓	
	๒๓	ส ๔.๓ ป.๑/๒	บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็น แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน	♦ ตัวอย่างของแหล่งวัฒนธรรม ในชุมชนที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น วัด ตลาด พิพิธภัณฑ์ มัสยิด โบสถ์คริสต์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ♦ คุณค่าและความสำคัญของ แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้		✓
	๒๔	ส ๔.๓ ป.๑/๓	ระบุสิ่งที่ตนรักและภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น	♦ ตัวอย่างสิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น เช่น สิ่งของ สถานที่ ภาษาถิ่น วัฒนธรรมประเพณี ที่เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน และเป็นรูปธรรมชัดเจน		✓
	๒๕	ส ๕.๑ ป.๑/๑	แยกแยะสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น	♦ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ และที่มนุษย์ สร้างขึ้น		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๑	๒๖	ส ๕.๑ ป.๑/๒	ระบุความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	♦ ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย บ้าน เพื่อนบ้าน ต้นไม้ ถนน พุ่มไม้ ไร่ สวน ที่ราบ ภูเขา แหล่งน้ำ	✓	
	๒๗	ส ๕.๑ ป.๑/๓	ระบุทิศทางหลักและที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ	♦ ทิศหลัก (เหนือ ตะวันออก ได้ ตะวันตก) และที่ตั้งของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว		✓
	๒๘	ส ๕.๑ ป.๑/๔	ใช้แผนผังง่าย ๆ ในการแสดง ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน	♦ แผนผังแสดงตำแหน่งสิ่งต่าง ๆ ในห้องเรียน	✓	
	๒๙	ส ๕.๑ ป.๑/๕	สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลง ของสภาพอากาศในรอบวัน	♦ การเปลี่ยนแปลงของสภาพ อากาศในรอบวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ความร้อนของอากาศ ฝน - เมฆ - ลม		✓
	๓๐	ส ๕.๒ ป.๑/๑	บอกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดตามธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์	♦ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ มีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย และอาหาร		✓
	๓๑	ส ๕.๒ ป.๑/๒	สังเกตและเปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว	♦ การเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว		✓
	๓๒	ส ๕.๒ ป.๑/๓	มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบ สิ่งแวดล้อมที่บ้าน และชั้นเรียน	♦ มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบ สิ่งแวดล้อมที่บ้านและชั้นเรียน		✓
รวม ๓๒ ตัวชี้วัด					๙	๒๓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๑	ส ๑.๑ ป.๒/๑	บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ	➢ พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย		✓
	๒	ส ๑.๑ ป.๒/๒	สรุปพุทธประวัติ ตั้งแต่ประสูติจนถึงการออกผนวช หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ สรุปพุทธประวัติ ➢ ประสูติ ตรัสรู้ ปรีณิพพาน	✓	
	๓	ส ๑.๑ ป.๒/๓	ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ◆ สามเณรราहुล ➢ ชาดก ◆ วานรินทชาดก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ◆ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)		✓
	๔	ส ๑.๑ ป.๒/๔	บอกความหมาย ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ○ เบญจศีล ◆ ทำความดี ○ เบญจธรรม ○ กตัญญูกตเวทีต่อครูอาจารย์ และโรงเรียน ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา)		✓
	๕	ส ๑.๑ ป.๒/๕	ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัวและในโรงเรียนตามหลักศาสนา	◆ ตัวอย่างการทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว และในโรงเรียน (ตามสาระในข้อ ๔)		✓
	๖	ส ๑.๑ ป.๒/๖	เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ฝึกสวดมนต์ไหว้พระและแผ่เมตตา ◆ ความหมายและประโยชน์ของสติและสมาธิ ◆ ฝึกสมาธิเบื้องต้น ◆ ฝึกสติเบื้องต้นด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวอย่างมีสติ ◆ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๗	ส ๑.๑ ป.๒/๗	บอกชื่อศาสนา ศาสดา และความสำคัญของคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น ๆ	➤ ชื่อศาสนา ศาสดา และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ ◆ พระพุทธศาสนา ○ ศาสดา : พระพุทธเจ้า ○ คัมภีร์ : พระไตรปิฎก ◆ ศาสนาอิสลาม ○ ศาสดา : มุฮัมมัด ○ คัมภีร์ : อัลกุรอาน ◆ คริสต์ศาสนา ○ ศาสดา : พระเยซู ○ คัมภีร์ : ไบเบิล	✓	
	๘	ส ๑.๒ ป.๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	➤ การฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ◆ การพนมมือ ◆ การไหว้ ◆ การกราบ ◆ การนั่ง ◆ การยืน การเดิน		✓
	๙	ส ๑.๒ ป.๒/๒	ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ การเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา ○ การทำบุญตักบาตร ○ ประเพณีวันอาสาฬหบูชา		✓
	๑๐	ส ๒.๑ ป.๒/๑	ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	◆ ข้อตกลง กติกา กฎระเบียบหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ	✓	
	๑๑	ส ๒.๑ ป.๒/๒	ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย	◆ กิริยามารยาทไทยเกี่ยวกับการแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การพูด การทักทาย การแต่งกาย		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๑๒	ส ๒.๑ ป.๒/๓	แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน โดยปราศจากอคติ	♦ การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม เรื่องความคิด ความเชื่อ ความสามารถ และการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน เช่น ○ บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล ○ การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมตามความเชื่อของบุคคล ○ บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน ○ ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่างหน้าตา สีผม สีผิวที่แตกต่างกัน		✓
	๑๓	ส ๒.๑ ป.๒/๔	เคารพในสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	♦ สิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เช่น ○ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ○ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ○ สิทธิในทรัพย์สิน	✓	
	๑๔	ส ๒.๒ ป.๒/๑	อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	♦ ความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน		✓
	๑๕	ส ๒.๒ ป.๒/๒	ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน	♦ ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียนและชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน		✓
	๑๖	ส ๓.๑ ป.๒/๑	ระบุทรัพยากรที่นำมาผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	♦ ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ในครอบครัวและโรงเรียน เช่น ดินสอ และกระดาษที่ผลิตจากไม้รวมทั้งเครื่องจักรและแรงงานการผลิต		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๑๗	ส ๓.๑ ป.๒/๒	บอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว	♦ การประกอบอาชีพของครอบครัว ♦ รายได้และรายจ่ายในภาพรวมของตนเองและครอบครัว	✓	
	๑๘	ส ๓.๑ ป.๒/๓	บันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเอง	♦ วิธีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอย่างง่าย ๆ	✓	
	๑๙	ส ๓.๑ ป.๒/๔	สรุปผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้และการออม	♦ ผลดีของการใช้จ่ายที่เหมาะสมกับรายได้ ♦ การออมและผลดีของการออม	✓	
	๒๐	ส ๓.๒ ป.๒/๑	อธิบายการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการโดยวิธีต่าง ๆ	♦ ความหมายและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ♦ ลักษณะของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยไม่ใช้เงิน รวมทั้งการแบ่งปันการช่วยเหลือ		✓
	๒๑	ส ๓.๒ ป.๒/๒	บอกความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	♦ ความหมายและบทบาทของผู้ซื้อและผู้ขาย ♦ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในการกำหนดราคาสินค้าและบริการ		✓
	๒๒	ส ๔.๑ ป.๒/๑	ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	♦ คำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เช่น วันนี้ เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ เดือนนี้ เดือนหน้า เดือนก่อน ♦ วันสำคัญที่ปรากฏในปฏิทินที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน		✓
	๒๓	ส ๔.๑ ป.๒/๒	ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง	♦ วิธีการสืบค้นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว โดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาพถ่าย สื่อบันทึก ทะเบียนบ้าน		✓
	๒๔	ส ๔.๒ ป.๒/๑	สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชนของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน	♦ วิธีการสืบค้นข้อมูลอย่างง่าย ๆ เช่น การสอบถามพ่อแม่ ผู้รู้ในชุมชน ♦ วิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ การแต่งกาย การสื่อสาร ประเพณีในชุมชน จากอดีตถึงปัจจุบัน ♦ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๒๕	ส ๔.๒ ป.๒/๒	อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน	♦ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนในชุมชนทางด้านต่าง ๆ ♦ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน		✓
	๒๖	ส ๔.๓ ป.๒/๑	ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ	♦ บุคคลในท้องถิ่นที่ทำคุณประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและความมั่นคงของท้องถิ่นและประเทศชาติในอดีตที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง ♦ ผลงานของบุคคลในท้องถิ่นที่น่าภาคภูมิใจ		✓
	๒๗	ส ๔.๓ ป.๒/๒	ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควรอนุรักษ์ไว้	♦ ตัวอย่างของวัฒนธรรม ประเพณีไทย เช่น การทำความเคารพ อาหารไทย ภาษาไทย ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ ♦ คุณค่าของวัฒนธรรม และ ประเพณีไทย ที่มีต่อสังคมไทย ♦ ภูมิปัญญาของคนไทยในท้องถิ่นของนักเรียน	✓	
	๒๘	ส ๕.๑ ป.๒/๑	ระบุสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน	♦ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งปรากฏระหว่างโรงเรียนกับบ้าน		✓
	๒๙	ส ๕.๑ ป.๒/๒	ระบุตำแหน่งอย่างง่าย และลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย	♦ ตำแหน่งอย่างง่ายและลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในลูกโลก แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย เช่น ภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ต้นไม้ อากาศ ทะเล	✓	
	๓๐	ส ๕.๑ ป.๒/๓	อธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์	♦ ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และ ดวงจันทร์ เช่น ฤดูกาลต่าง ๆ		✓
	๓๑	ส ๕.๒ ป.๒/๑	อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม	♦ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ในการประกอบอาชีพ ♦ คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น สิ่งปลูกสร้างเพื่อการดำรงชีพ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๒	๓๒	ส ๕.๒ ป.๒/๒	แยกแยะและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า	♦ ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ ♦ ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ○ ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ ○ ใช้แล้วไม่หมด เช่น บรรยากาศ น้ำ ○ ใช้แล้วมีการเกิดขึ้นมาทดแทนหรือรักษาไว้ได้ เช่น ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า ○ วิธีใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า		✓
	๓๓	ส ๕.๒ ป.๒/๓	อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	♦ ความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์		✓
	๓๔	ส ๕.๒ ป.๒/๔	มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	♦ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ♦ การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม		✓
รวม ๓๔ ตัวชี้วัด					๙	๒๕

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๑	ส ๑.๑ ป.๓/๑	อธิบายความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญ ของวัฒนธรรมไทย	♦ พระพุทธศาสนามีอิทธิพล ต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ทางวัฒนธรรมไทยอันเกิดจาก ความศรัทธา เช่น วัด ภาพวาด พระพุทธรูป วรรณคดี สถาปัตยกรรมไทย		✓
	๒	ส ๑.๑ ป.๓/๒	สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ การบำเพ็ญเพียร จนถึง ปรินิพพาน หรือประวัติ ของศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	➢ สรุปพุทธประวัติโดยย่อ (ทบทวน)	✓	
	๓	ส ๑.๑ ป.๓/๓	ชื่นชมและบอกแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิด จากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)		✓
	๔	ส ๑.๑ ป.๓/๔	บอกความหมาย ความสำคัญ ของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ ของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ ความสำคัญของพระไตรปิฎก เช่น เป็นแหล่งอ้างอิง ของหลักธรรมคำสอน		✓
	๕	ส ๑.๑ ป.๓/๕	แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ หลักธรรมสำคัญ ○ สติ-สัมปชัญญะ ○ สังคหวัตถุ ๔ ➢ พุทธศาสนสุภาษิต ♦ อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งของตน	✓	
	๖	ส ๑.๑ ป.๓/๖	เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ ฝึกสวดมนต์ ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแผ่เมตตา ♦ ความหมายและประโยชน์ ของสติและสมาธิ ♦ ประโยชน์ของการฝึกสติ ♦ ฝึกสมาธิเบื้องต้นด้วยการนับ ลมหายใจ ♦ ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ♦ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถาม และการเขียน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๗	ส ๑.๑ ป.๓/๗	บอกชื่อ ความสำคัญและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ	◆ ชื่อและความสำคัญของศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคล ในพระพุทธศาสนา ศาสนา อิสลาม คริสต์ศาสนา ◆ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนบุคคลในศาสนาอื่น ๆ		✓
	๘	ส ๑.๒ ป.๓/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ ฝึกปฏิบัติมรรยาทชาวพุทธ ○ การลุกขึ้นยืนรับ ○ การต้อนรับ ○ การรับ ส่งสิ่งของแก่พระภิกษุ ○ มรรยาทในการสนทนา ○ การสำรวมกิริยามารยาท ○ การแต่งกายที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในวัดและพุทธสถาน ○ การดูแลรักษาศาสนวัตถุ และศาสนสถาน		✓
	๙	ส ๑.๒ ป.๓/๒	เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี ○ การอาราธนาศีล ◆ การปฏิบัติตนในวันอาสาฬหบูชา		✓
	๑๐	ส ๑.๒ ป.๓/๓	แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ ความเป็นมาของการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ		✓
	๑๑	ส ๒.๑ ป.๓/๑	สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น	◆ ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว การกระทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวตามศาสนาที่ตนนับถือ ◆ ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น		✓
	๑๒	ส ๒.๑ ป.๓/๒	บอกพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย	◆ พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การหักท่าย การทำความเคารพ การปฏิบัติตามศาสนพิธี การรับประทานอาหาร การใช้ภาษา (ภาษาถิ่น กับภาษาราชการและภาษาอื่น ๆ ฯลฯ) ◆ สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรม การดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนและผู้อื่นแตกต่างกัน	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๑๓	ส ๒.๑ ป.๓/๓	อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	◆ วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น ○ วันหยุดเกี่ยวกับชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา ○ วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ○ วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมไทย เช่น วันสงกรานต์ วันพีฆฆฆฆ		✓
	๑๔	ส ๒.๑ ป.๓/๔	ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	◆ บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน ◆ ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น		✓
	๑๕	ส ๒.๒ ป.๓/๑	ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	◆ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน ◆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	✓	
	๑๖	ส ๒.๒ ป.๓/๒	วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการการตัดสินใจในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	◆ การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง ◆ วิธีการเลือกตัวแทนอย่างถูกต้องและเหมาะสม		✓
	๑๗	ส ๒.๒ ป.๓/๓	ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม	◆ การตัดสินใจของบุคคล และกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน ○ การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง คณะกรรมการห้องเรียน ○ การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น เลือกประธานนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน ○ การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๑๘	ส ๓.๑ ป.๓/๑	จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	♦ สินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่เรียกว่า ปัจจัย ๔ ♦ สินค้าที่เป็นความต้องการของมนุษย์ อาจเป็นสินค้าที่จำเป็นหรือไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ♦ หลักการเลือกสินค้าที่จำเป็น		✓
	๑๙	ส ๓.๑ ป.๓/๒	วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง	♦ ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม ♦ วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง ♦ วางแผนการนำเงินที่เหลือจ่ายมาใช้อย่างเหมาะสม	✓	
	๒๐	ส ๓.๑ ป.๓/๓	อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ	♦ ความหมายของการผลิตและการบริโภค ♦ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด		✓
	๒๑	ส ๓.๒ ป.๓/๑	บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน	♦ สินค้าและบริการที่ภาครัฐทุกระดับจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน เช่น ถนน โรงเรียน สวนสาธารณะ การสาธารณสุข การบรรเทาสาธารณภัย		✓
	๒๒	ส ๓.๒ ป.๓/๒	บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	♦ ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้าง ความเจริญและให้บริการแก่ประชาชน ♦ บทบาทหน้าที่ของประชาชนในการเสียภาษี		✓
	๒๓	ส ๓.๒ ป.๓/๓	อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	♦ ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผล ทำให้ราคาสินค้าลดลง เช่น กิจกรรมตลาดนัดนักเรียน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๒๔	ส ๔.๑ ป.๓/๑	เทียบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	♦ วิธีการเทียบ พ.ศ. เป็น ค.ศ. หรือ ค.ศ. เป็น พ.ศ. ♦ ตัวอย่างการเทียบศักราชในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ปีเกิดของนักเรียน	✓	
	๒๕	ส ๔.๑ ป.๓/๒	แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนและชุมชน โดยระบุหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	♦ วิธีการสืบค้นเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชน โดยใช้หลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ♦ ใช้เส้นเวลา (Time Line) ลำดับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน		✓
	๒๖	ส ๔.๒ ป.๓/๑	ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน	♦ ปัจจัยการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม เช่น ความเจริญทางเทคโนโลยี การคมนาคม ความปลอดภัย ♦ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของชุมชน ทั้งปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม		✓
	๒๗	ส ๔.๒ ป.๓/๒	สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน	♦ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ชุมชนของตนที่เกิดจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางสังคม		✓
	๒๘	ส ๔.๒ ป.๓/๓	เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ	♦ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนใกล้เคียงที่มีความเหมือนและความต่างกับชุมชนของตนเอง		✓
	๒๙	ส ๔.๓ ป.๓/๑	ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย	♦ พระราชประวัติพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ผู้สถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์	✓	
	๓๐	ส ๔.๓ ป.๓/๒	อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขป	♦ พระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยสังเขป	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๓	๓๑	ส ๔.๓ ป.๓/๓	เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทย ที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ	♦ วีรกรรมของบรรพบุรุษไทย ที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ เช่น ชาวบ้านบางระจัน สมเด็จพระนเรศวรมหาราช		✓
	๓๒	ส ๕.๑ ป.๓/๑	ใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย ในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	♦ แผนที่ แผนที่ และภาพถ่าย ♦ ความสัมพันธ์ของตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง		✓
	๓๓	ส ๕.๑ ป.๓/๒	เขียนแผนผังง่าย ๆ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้ง ของสถานที่สำคัญในบริเวณ โรงเรียนและชุมชน	♦ ตำแหน่งที่ตั้งสัมพันธ์ ของสถานที่สำคัญในบริเวณ โรงเรียนและชุมชน เช่น สถานที่ราชการ อำเภอ ตลาด โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ฯลฯ		✓
	๓๔	ส ๕.๑ ป.๓/๓	บอกความสัมพันธ์ของลักษณะ ทางกายภาพกับลักษณะทางสังคม ของชุมชน	♦ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ที่มีผลต่อสภาพสังคมในชุมชน		✓
	๓๕	ส ๕.๒ ป.๓/๑	เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมในชุมชน จากอดีตถึงปัจจุบัน	♦ สภาพแวดล้อมในชุมชน ในอดีต และปัจจุบัน		✓
	๓๖	ส ๕.๒ ป.๓/๒	อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ในการสนองความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์และการประกอบอาชีพ	♦ การพึ่งพาสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การคมนาคม บ้านเรือน และการประกอบอาชีพในชุมชน ♦ การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจาก สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ในชุมชน		✓
	๓๗	ส ๕.๒ ป.๓/๓	อธิบายเกี่ยวกับมลพิษ และการก่อให้เกิดมลพิษ โดยมนุษย์	♦ มลพิษที่เกิดจากการกระทำ ของมนุษย์		✓
	๓๘	ส ๕.๒ ป.๓/๔	อธิบายความแตกต่างของเมือง และชนบท	♦ ลักษณะของเมืองและชนบท		✓
	๓๙	ส ๕.๒ ป.๓/๕	ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน	♦ การเพิ่มและสูญเสียสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง		✓
รวม ๓๙ ตัวชี้วัด					๘	๓๑

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๑	ส ๑.๑ ป.๔/๑	อธิบายความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจ ของศาสนิกชน	➢ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ◆ พระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ◆ เป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ เช่น ฝึกสมาธิ สวดมนต์ ศึกษาหลักธรรม ◆ เป็นที่ประกอบศาสนพิธี (การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การเวียนเทียน การทำบุญ) ◆ เป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดประเพณีท้องถิ่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชุมชน และการส่งเสริมพัฒนาชุมชน		✓
	๒	ส ๑.๑ ป.๔/๒	สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) ◆ ตรัสรู้ ◆ ประกาศธรรม ได้แก่ ○ แสดงโอวาทปาฏิโมกข์	✓	
	๓	ส ๑.๑ ป.๔/๓	เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ◆ พระอรุโวลกัสนิสสะ ➢ ชาดก ◆ กุฎิฑุกชาดก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ◆ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๔	ส ๑.๑ ป.๔/๔	แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนาหรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย ◦ ศรัทธา ๔ ◆ พระพุทธรูป ◦ พุทธคุณ ๓ ◆ พระธรรม ◦ หลักกรรม ◆ พระสงฆ์ ➤ ไตรสิกขา ◆ ศีล ➤ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ◦ ทุจจริต ๓ ◆ ทำความดี ◦ สุจริต ๓ ◦ พรหมวิหาร ๔ ◦ กตัญญูกตเวทิต่อประเทศชาติ ◦ มงคล ๓๘ - เคารพ - ถ่อมตน - ทำความดีให้พร้อมไว้ก่อน ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ สุขา สงฆสส สามคฺคิ : ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข ◆ โลโกปตมมภิกขา เมตตา : เมตตาธรรม ค้ำจุนโลก	✓	
	๕	ส ๑.๑ ป.๔/๕	ชื่นชมการทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชนตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	◆ ตัวอย่างการกระทำความดีของตนเองและบุคคลในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๖	ส ๑.๑ ป.๔/๖	เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	➢ สวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญ คุณพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา ➢ ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิและปัญญา		✓
	๗	ส ๑.๑ ป.๔/๗	ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติ ได้อย่างสมานฉันท์	◆ หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสมานฉันท์ ○ พรหมวิหาร ๔		✓
	๘	ส ๑.๑ ป.๔/๘	อธิบายประวัติศาสดา ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	◆ ประวัติศาสดา ○ พระพุทธเจ้า (เรียนในช่วงชั้นที่๑) ○ มุฮัมมัด ○ พระเยซู	✓	
	๙	ส ๑.๒ ป.๔/๑	อธิบายความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการบำรุงรักษาศาสนสถาน ของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ ความรู้เบื้องต้นและความสำคัญ ของศาสนสถาน ◆ การแสดงความเคารพ ต่อศาสนสถาน ◆ การบำรุงรักษาศาสนสถาน		✓
	๑๐	ส ๑.๒ ป.๔/๒	มีมรรยาทของความเป็น ศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	◆ มรรยาทของศาสนิกชน ○ การปฏิบัติตนที่เหมาะสม ต่อพระภิกษุ ○ การยืน การเดิน และการนั่ง ที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ		✓
	๑๑	ส ๑.๒ ป.๔/๓	ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	◆ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี ○ การอาราธนาธรรม ○ การอาราธนาพระปริตร ○ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติ ตนในวันธรรมสวนะ		✓
	๑๒	ส ๒.๑ ป.๔/๑	ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	◆ การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตย ของชุมชน เช่น การรณรงค์ การเลือกตั้ง ◆ แนวทางการปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน การพัฒนา ชุมชน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๑๓	ส ๒.๑ ป.๔/๒	ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	♦ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ○ บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ ○ บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก ○ การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม		✓
	๑๔	ส ๒.๑ ป.๔/๓	วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	♦ สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม		✓
	๑๕	ส ๒.๑ ป.๔/๔	อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	♦ วัฒนธรรมในภาคต่าง ๆ ของไทยที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร		✓
	๑๖	ส ๒.๑ ป.๔/๕	เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	♦ ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน ♦ แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	✓	
	๑๗	ส ๒.๒ ป.๔/๑	อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย	♦ อำนาจอธิปไตย ♦ ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย	✓	
	๑๘	ส ๒.๒ ป.๔/๒	อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง	♦ บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง	✓	
	๑๙	ส ๒.๒ ป.๔/๓	อธิบายความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	♦ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย	✓	
	๒๐	ส ๓.๑ ป.๔/๑	ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	♦ สินค้าและบริการ (ทบทวน) ♦ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ เช่น ความพึงพอใจของผู้ซื้อ ราคาสินค้า การโฆษณา คุณภาพของสินค้า		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๒๑	ส ๓.๑ ป.๔/๒	บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค	- สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค - สินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ - หลักการและวิธีการเลือกบริโภค		✓
	๒๒	ส ๓.๑ ป.๔/๓	อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง	- หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง - การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เช่น การแต่งกาย การกินอาหาร การใช้จ่าย	✓	
	๒๓	ส ๓.๒ ป.๔/๑	อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน	การพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย การกู้หนี้ยืมสิน		✓
	๒๔	ส ๓.๒ ป.๔/๒	อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน	- ความหมายและประเภทของเงิน - หน้าที่เบื้องต้นของเงินในระบบเศรษฐกิจ - สกุลเงินสำคัญที่ใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ	✓	
	๒๕	ส ๔.๑ ป.๔/๑	นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	- ความหมายและช่วงเวลาของทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ - การใช้ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ เพื่อทำความเข้าใจช่วงเวลาที่ปรากฏในเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์		✓
	๒๖	ส ๔.๑ ป.๔/๒	อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป	เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นยุคก่อน ประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์		✓
	๒๗	ส ๔.๑ ป.๔/๓	แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น	- ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งเป็นหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรอง - ตัวอย่างหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาในท้องถิ่นของตน - เกณฑ์การจำแนกหลักฐานที่พบในท้องถิ่นเป็นหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองอย่างง่าย ๆ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๒๘	ส ๔.๒ ป.๔/๑	อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ โดยสังเขป	♦ พัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป ♦ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษย์ชาติในดินแดนไทย โดยสังเขป		✓
	๒๙	ส ๔.๒ ป.๔/๒	ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษย์ชาติ			✓
	๓๐	ส ๔.๓ ป.๔/๑	อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป	♦ การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป ♦ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจโดยสังเขป	✓	
	๓๑	ส ๔.๓ ป.๔/๒	บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	♦ ประวัติ และผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาลิไท) โดยสังเขป	✓	
	๓๒	ส ๔.๓ ป.๔/๓	อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	♦ ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย ศิลปกรรมสุโขทัย ที่ทำให้สุโขทัยได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก ♦ คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดถึงปัจจุบันที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์	✓	
	๓๓	ส ๕.๑ ป.๔/๑	ใช้แผนที่ ภาพถ่ายระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง	♦ แผนที่ ภาพถ่าย ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดตนเอง		✓
	๓๔	ส ๕.๑ ป.๔/๒	ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่	♦ ตำแหน่ง ระยะทาง และทิศของทรัพยากรและสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดของตนเอง		✓
	๓๕	ส ๕.๑ ป.๔/๓	ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	♦ แผนที่แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด	✓	
	๓๖	ส ๕.๒ ป.๔/๑	อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	♦ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด เช่น ลักษณะบ้าน อาหาร		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๔	๓๗	ส ๕.๒ ป.๔/๒	อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	♦ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง เช่น การตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น		✓
	๓๘	ส ๕.๒ ป.๔/๓	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด	♦ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัด		✓
รวม ๓๘ ตัวชี้วัด					๑๓	๒๕

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๑	ส ๑.๑ ป.๕/๑	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย	➢ มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากพระพุทธศาสนา ○ มรดกทางด้านรูปธรรม เช่น ศาสนสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ○ มรดกทางด้านจิตใจ เช่น หลักธรรมคำสั่งสอน ความเชื่อ และคุณธรรมต่าง ๆ ➢ การนำพระพุทธศาสนาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชาติไทย ○ พัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ○ พัฒนาจิตใจ	✓	
	๒	ส ๑.๑ ป.๕/๒	สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) ➢ โปรดพระพุทธบิดา (เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์) ➢ พุทธกิจสำคัญ ได้แก่ โลกัตถจริยา ญัตตถจริยา และพุทธัตถจริยา	✓	
	๓	ส ๑.๑ ป.๕/๓	เห็นคุณค่า และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ○ พระโสมโกฬิวิสะ ➢ ชาดก ○ จูฬเสนจิวาตก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ○ สมเด็จพระสังฆราช (สา)		✓
	๔	ส ๑.๑ ป.๕/๔	อธิบายองค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ องค์ประกอบของพระไตรปิฎก ○ พระสุตตันตปิฎก ○ พระวินัยปิฎก ○ พระอภิธรรมปิฎก ◆ ความสำคัญของพระไตรปิฎก		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๕	ส ๑.๑ ป.๕/๕	แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ ไตรสิกขา ◆ สมาธิ ➢ โอวาท ๓ ◆ ไม่ทำชั่ว ○ อบายมุข ๔ ◆ ทำความดี ○ บุญกิริยาวัตถุ ๓ ○ อิทธิบาท ๔ ○ กตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา ○ มงคล ๓๘ - ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน - การงานไม่อาภูล - อดทน ◆ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➢ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ วิริเยน ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้ เพราะความเพียร ◆ ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญา คือ แสงสว่างในโลก	✓	
	๖	ส ๑.๑ ป.๕/๖	เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนาหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา ◆ ฝึกการยืน การเดิน การนั่ง และการนอนอย่างมีสติ ◆ ฝึกการกำหนดรู้ความรู้สึก เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสสิ่งที่มากระทบใจรับรู้ธรรมารมณ์ ◆ ฝึกให้มีสมาธิในการฟัง การอ่าน การคิด การถามและการเขียน		✓
	๗	ส ๑.๑ ป.๕/๗	ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม	➢ โอวาท ๓ (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๕)		✓
	๘	ส ๑.๒ ป.๕/๑	จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง	◆ การจัดพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด มีประโยชน์ และถูกต้องตามหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๙	ส ๑.๒ ป.๕/๒	ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และอภิปราย ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรม	♦ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียม สถานที่ประกอบศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา ♦ พิธีถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ♦ ระเบียบพิธีในการทำบุญงานมงคล ♦ ประโยชน์ของการเข้าร่วม ศาสนพิธี พิธีกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมในวันสำคัญ ทางศาสนา		✓
	๑๐	ส ๑.๒ ป.๕/๓	มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชน ที่ดีตามที่กำหนด	♦ มรรยาทของศาสนิกชน ○ การกราบพระรัตนตรัย ○ การไหว้บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ที่เคารพนับถือ ○ การกราบศพ		✓
	๑๑	ส ๒.๑ ป.๕/๑	ยกตัวอย่างและปฏิบัติตน ตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี	♦ สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ♦ คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น มุมานะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีค่านิยมประชาธิปไตยมีคุณธรรม	✓	
	๑๒	ส ๒.๑ ป.๕/๒	เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเอง หรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก	♦ เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็ก ในสังคมไทย ♦ แนวทางการปกป้องคุ้มครอง ตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิด สิทธิเด็ก ♦ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก ในสังคมไทย	✓	
	๑๓	ส ๒.๑ ป.๕/๓	เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย	♦ วัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการ ดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย ♦ คุณค่าของวัฒนธรรมกับการ ดำเนินชีวิต		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๑๔	ส ๒.๑ ป.๕/๔	มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	♦ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ♦ ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตน ♦ การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน		✓
	๑๕	ส ๒.๒ ป.๕/๑	อธิบายโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	♦ โครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาล และการปกครองพิเศษ เช่น เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร ♦ อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น		✓
	๑๖	ส ๒.๒ ป.๕/๒	ระบุบทบาท หน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น	♦ บทบาท หน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายก อบต. นายกเทศมนตรี นายก อบจ. ผู้ว่าราชการ กทม. นายกเมืองพัทยา		✓
	๑๗	ส ๒.๒ ป.๕/๓	วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	♦ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณประโยชน์ในชุมชน		✓
	๑๘	ส ๓.๑ ป.๕/๑	อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ	♦ ความหมายและประเภทของปัจจัยการผลิตประกอบด้วยที่ดิน แรงงานทุน และผู้ประกอบการ ♦ เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ ♦ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ราคาน้ำมัน วัตถุดิบ	✓	
	๑๙	ส ๓.๑ ป.๕/๒	ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	♦ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เช่น การประหยัดพลังงาน และค่าใช้จ่ายในบ้าน โรงเรียน การวางแผนการผลิตสินค้าและบริการเพื่อลดความสูญเสียทุกประเภท การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ♦ ตัวอย่างการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโอท็อป	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๒๐	ส ๓.๑ ป.๕/๓	อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์	- หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์ - ประเภทของสหกรณ์โดยสังเขป - สหกรณ์ในโรงเรียน (เน้นฝึกปฏิบัติจริง)	✓	
	๒๑	ส ๓.๒ ป.๕/๑	อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร	- บทบาทหน้าที่ของธนาคารโดยสังเขป - ดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยกู้ยืม - การฝากเงิน / การถอนเงิน	✓	
	๒๒	ส ๓.๒ ป.๕/๒	จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม	ผลดีและผลเสียของการกู้ยืมเงินทั้งนอกระบบ และในระบบ		✓
	๒๓	ส ๔.๑ ป.๕/๑	สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย	- วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นอย่างง่าย ๆ - แหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตำนานท้องถิ่น คำบอกเล่า		✓
	๒๔	ส ๔.๑ ป.๕/๒	รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล	การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่น เช่น มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด เพราะสาเหตุใด และมีผลกระทบอย่างไร		✓
	๒๕	ส ๔.๑ ป.๕/๓	อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น	- ตัวอย่างเรื่องราวที่สามารถแสดงนัยของความคิดเห็นที่มีอยู่ในข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ เช่น จากหนังสือพิมพ์ จากบทความ จากเอกสารอื่น ๆ - ตัวอย่างข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่นที่แสดงความจริงกับข้อเท็จจริง		✓
	๒๖	ส ๔.๒ ป.๕/๑	อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป	- การเข้ามาของอารยธรรมอินเดียและจีนในดินแดนไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป - อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ศาสนาและความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย อาหาร	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๒๗	ส ๔.๒ ป.๕/๒	อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติดที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบัน โดยสังเขป	♦ การเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติในสังคมไทย เช่น อาหาร ภาษาการแต่งกาย ดนตรี โดยระบุลักษณะ สาเหตุและผล โดยสังเขป ♦ อิทธิพลที่หลากหลายของกระแสนวัฒนธรรมต่างชาติต่อสังคมไทยในปัจจุบัน โดยสังเขป	✓	
	๒๘	ส ๔.๓ ป.๕/๑	อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป	♦ การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา โดยสังเขป	✓	
	๒๙	ส ๔.๓ ป.๕/๓	บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ	♦ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา ด้านการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ โดยสังเขป	✓	
	๓๐	ส ๔.๓ ป.๕/๔	อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	♦ ผลงานของบุคคลสำคัญในสมัยอยุธยา เช่น สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขาวบ้านบางระจัน ♦ ภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา โดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้า วรรณกรรม ♦ การกอบกู้เอกราชและการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี โดยสังเขป ♦ พระราชประวัติ และผลงานของพระเจ้าตากสินมหาราช โดยสังเขป ♦ ภูมิปัญญาไทยสมัยธนบุรี โดยสังเขป เช่น ศิลปกรรม การค้า วรรณกรรม	✓	
	๓๑	ส ๔.๓ ป.๕/๒	อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของอาณาจักรอยุธยา	♦ ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการปกครองของอาณาจักรอยุธยา		✓
	๓๒	ส ๕.๑ ป.๕/๑	รู้ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์) ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทางของภูมิภาคของตนเอง	♦ ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์) ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทางของภูมิภาคของตนเอง	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๕	๓๓	ส ๕.๑ ป.๕/๒	ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญ ในภูมิภาคของตนเองในแผนที่	♦ ภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาค ของตนเอง เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้	✓	
	๓๔	ส ๕.๑ ป.๕/๓	อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะ ทางกายภาพกับลักษณะทางสังคม ในภูมิภาคของตนเอง	♦ ความสัมพันธ์ของลักษณะ ทางกายภาพ (ภูมิลักษณะ และภูมิอากาศ) และลักษณะ ทางสังคม (ภูมิสังคม) ในภูมิภาค ของตนเอง		✓
	๓๕	ส ๕.๒ ป.๕/๑	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน และการย้ายถิ่นของประชากร ในภูมิภาค	♦ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการ ตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่น ของประชากรในภูมิภาค	✓	
	๓๖	ส ๕.๒ ป.๕/๒	อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิต และการสร้างสรรค์วัฒนธรรม ในภูมิภาค	♦ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิต และการสร้างสรรค์วัฒนธรรม ในภูมิภาค		✓
	๓๗	ส ๕.๒ ป.๕/๓	นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น ผลจากการรักษา และการทำลาย สภาพแวดล้อม และเสนอแนวคิด ในการรักษาสภาพแวดล้อม ในภูมิภาค	♦ ผลจากการรักษาและการทำลาย สภาพแวดล้อม ♦ แนวทางการอนุรักษ์และรักษา สภาพแวดล้อมในภูมิภาค	✓	
รวม ๓๗ ตัวชี้วัด					๑๘	๑๙

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๑	ส ๑.๑ ป.๖/๑	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ เช่น เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นรากฐานและมรดกทางวัฒนธรรมไทย เป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย		✓
	๒	ส ๑.๑ ป.๖/๒	สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ สรุปพุทธประวัติ (ทบทวน) ○ ปลงอายุสังขาร ○ ปิณณมสาวก ○ ปริณิพพาน ○ การถวายพระเพลิง ○ แจกพระบรมสารีริกธาตุ ○ สังเวชนียสถาน ๔	✓	
	๓	ส ๑.๑ ป.๖/๓	เห็นคุณค่าและประเพณีตามแบบอย่างการดำเนินชีวิต และข้อคิดจากประวัติสาวก ชาตก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ♦ พระราธะ ➢ ชาตก ♦ ทีฆิตโกสลชาตก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช		✓
	๔	ส ๑.๑ ป.๖/๔	วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท ๓ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	➢ ไตรสิกขา ♦ ศีล สมาธิ ปัญญา (เรียนในชั้นป.๔ และป.๕) ➢ โอวาท ๓ ♦ ไม่ทำชั่ว ○ อกุศลมูล ๓ ♦ ทำความดี ○ กุศลมูล ๓ ○ คารวะ ๖ ○ กตัญญูกตเวทีต่อพระมหากษัตริย์ ○ มงคล ๓๘ - มีวินัย - การงานไม่มีโทษ - ไม่ประมาทในธรรม ♦ ทำจิตให้บริสุทธิ์ (บริหารจิตและเจริญปัญญา) ➢ พุทธศาสนสุภาษิต ♦ สจฺเจน กิตฺติ ปโปติ : คนจะได้เกียรติด้วยสัจจะ ♦ ยถาวาที ตถาการี : พุตเช่นไร ทำเช่นนั้น	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๕	ส ๑.๑ ป.๖/๕	ชื่นชมการทำความดีของบุคคลในประเทศตามหลักศาสนา พร้อมทั้งบอกแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต	♦ ตัวอย่างการทำความดีของบุคคลในประเทศ		✓
	๖	ส ๑.๑ ป.๖/๖	เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา และบริหารจัดการเจริญปัญญา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ ความหมายของสติสัมปชัญญะ สมาธิ และปัญญา (ทบทวน) ♦ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา (ทบทวน)		✓
	๗	ส ๑.๑ ป.๖/๗	ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเพื่อแก้ปัญหาอบายมุขและสิ่งเสพติด	♦ อบายมุข ๖ อกุศลมูล ๓ กุศลมูล ๓		✓
	๘	ส ๑.๑ ป.๖/๘	อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	➢ หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่าง ๆ ♦ ศาสนาอิสลาม : หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ♦ คริสต์ศาสนา : บัญญัติ ๑๐ ประการ	✓	
	๙	ส ๑.๑ ป.๖/๙	อธิบายลักษณะสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องเข้าร่วมพิธี	➢ ศาสนพิธีของศาสนาต่าง ๆ ○ ศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การบำเพ็ญฮัจญ์ ฯลฯ ○ คริสต์ศาสนา เช่น ศีลล้างบาป ศีลอภัยบาป ศีลกำลัง ศีลมหาสนิท ฯลฯ ○ ศาสนาฮินดู เช่น พิธีศราทธ พิธีบูชาเทวดา	✓	
	๑๐	ส ๑.๒ ป.๖/๑	อธิบายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในศาสนสถาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	♦ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด เช่น เขตพุทธาวาส สังฆาวาส ♦ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมภายในวัด		✓
	๑๑	ส ๑.๒ ป.๖/๒	มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	➢ มรรยาทของศาสนิกชน ♦ การถวายของแก่พระภิกษุ ♦ การปฏิบัติตนในขณะฟังธรรม ♦ การปฏิบัติตนตามแนวทางของพุทธศาสนิกชนเพื่อประโยชน์ต่อศาสนา		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๑๒	ส ๑.๒ ป.๖/๓	อธิบายประโยชน์ของการเข้าร่วม ในศาสนพิธี พิธีกรรม และกิจกรรม ในวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และปฏิบัติตน ได้ถูกต้อง	♦ พิธีทอดผ้าป่า ♦ พิธีทอดกฐิน ♦ ระเบียบพิธีในการทำบุญ งานอวมงคล ♦ การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในศาสนพิธี พิธีกรรม และ วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ ♦ ประโยชน์ของการเข้าร่วม ในศาสนพิธี พิธีกรรม และ วันสำคัญทางศาสนา	✓	
	๑๓	ส ๑.๒ ป.๖/๔	แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ♦ ขั้นตอนเตรียมการ ♦ ขั้นตอนพิธีการ		✓
	๑๔	ส ๒.๑ ป.๖/๑	ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันของครอบครัว และชุมชน	♦ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันของครอบครัว และชุมชน เช่น ○ กฎหมายจราจร กฎหมาย ยาเสพติดให้โทษ กฎหมาย ทะเบียนราษฎร ○ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. ♦ ประโยชน์ของการปฏิบัติตน หรือเคารพกฎหมายดังกล่าว	✓	
	๑๕	ส ๒.๑ ป.๖/๒	วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมตามกาลเวลาและ ดำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม	♦ ความหมายและประเภท ของวัฒนธรรม ♦ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ตามกาลเวลา ที่มีผลต่อตนเอง และสังคมไทย ♦ แนวทางการดำรงรักษา วัฒนธรรมไทย	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๑๖	ส ๒.๑ ป.๖/๓	แสดงออกถึงมารยาทไทยได้เหมาะสมถูกต้องเหมาะสม	◆ ความหมายและสำคัญของกิริยามารยาทไทย ◆ มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด		✓
	๑๗	ส ๒.๑ ป.๖/๔	อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย	◆ ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ◆ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่าง ๆ ในสังคมไทย ◆ แนวทางการรักษาวัฒนธรรม		✓
	๑๘	ส ๒.๑ ป.๖/๕	ติดตามข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม	◆ แหล่งข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ จากหอจดหมายเหตุ สถานการณ์จริง หรือจดหมายเหตุ ◆ ประโยชน์จากการติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ◆ หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน	✓	
	๑๙	ส ๒.๒ ป.๖/๑	เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล	◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน เช่น ○ กฎหมายจราจร ○ กฎหมายยาเสพติดให้โทษ ○ กฎหมายทะเบียนราษฎร ○ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตามหรือเคารพกฎหมายดังกล่าว	✓	
	๒๐	ส ๒.๒ ป.๖/๒	มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ	◆ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในท้องถิ่นและประเทศ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๒๑	ส ๒.๒ ป.๖/๓	อธิบายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	♦ การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง ♦ สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรม การกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมาย การเลือกตั้ง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ♦ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ♦ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	✓	
	๒๒	ส ๓.๑ ป.๖/๑	อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ	♦ บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ เช่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบต่อสังคม วางแผนก่อนเริ่มลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาด และการสูญเสีย ฯลฯ	✓	
	๒๓	ส ๓.๑ ป.๖/๒	อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน	♦ พฤติกรรมของผู้บริโภค ♦ คุณค่าและประโยชน์ของผู้บริโภคที่รู้เท่าทันที่มีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม	✓	
	๒๔	ส ๓.๑ ป.๖/๓	บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	♦ ความหมาย และความจำเป็นของทรัพยากร ♦ หลักการและวิธีใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ลดการสูญเสียทุกประเภท) ♦ วิธีการสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติ รู้คุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด	✓	
	๒๕	ส ๓.๒ ป.๖/๑	อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล	♦ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจอย่างสังเขป เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ รายได้และรายจ่าย การออมกับธนาคาร การลงทุน ♦ ภาษีและหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี ♦ สิทธิของผู้ใช้แรงงานในประเทศไทย	✓	
	๒๖	ส ๓.๒ ป.๖/๒	ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น	♦ การรวมกลุ่มเชิงเศรษฐกิจ เพื่อประสานประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๒๗	ส ๔.๑ ป.๖/๑	อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ	◆ ความหมายและความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียน ◆ การนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวในท้องถิ่น	✓	
	๒๘	ส ๔.๑ ป.๖/๒	นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต	◆ การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การจัดนิทรรศการ การเขียนรายงาน		✓
	๒๙	ส ๔.๒ ป.๖/๑	อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน	◆ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน โดยสังเขปเพื่อให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของประเทศเหล่านั้น ◆ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านของไทยในปัจจุบัน โดยสังเขป	✓	
	๓๐	ส ๔.๒ ป.๖/๒	บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป	◆ ความเป็นมาของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป ◆ ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันโดยสังเขป	✓	
	๓๑	ส ๔.๓ ป.๖/๑	อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยสังเขป	◆ การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์โดยสังเขป ◆ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป	✓	
	๓๒	ส ๔.๓ ป.๖/๓	ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่าง ๆ สมัยรัตนโกสินทร์	◆ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขปตามช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยปฏิรูปประเทศ และสมัยประชาธิปไตย	✓	
	๓๓	ส ๔.๓ ป.๖/๔	อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้	◆ ผลงานของบุคคลสำคัญทางด้านต่าง ๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ○ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ○ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ○ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ◆ ภูมิปัญญาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น ศิลปกรรม วรรณกรรม	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ต้องรู้	ควรรู้
ป.๖	๓๔	ส ๔.๓ ป.๖/๒	อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทย สมัยรัตนโกสินทร์	♦ ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์		✓
	๓๕	ส ๕.๑ ป.๖/๑	ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง ๆ) ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพและสังคมของประเทศ	♦ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (แผนที่ ภาพถ่ายชนิดต่าง ๆ) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพของประเทศ ♦ ลักษณะทางสังคมของประเทศ	✓	
	๓๖	ส ๕.๑ ป.๖/๒	อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของประเทศ	♦ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของประเทศ เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว วาตภัย	✓	
	๓๗	ส ๕.๒ ป.๖/๑	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม ทางสังคมในประเทศ	♦ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเทศ ♦ ความสัมพันธ์และผลกระทบ	✓	
	๓๘	ส ๕.๒ ป.๖/๒	อธิบายการแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	♦ ผลที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงสภาพธรรมชาติในประเทศจากอดีตถึงปัจจุบัน และผลที่เกิดขึ้น		✓
	๓๙	ส ๕.๒ ป.๖/๓	จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชน	♦ แผนอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนหรือแผนอนุรักษ์		✓
รวม ๓๙ ตัวชี้วัด					๒๔	๑๕

**ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๑	ส ๑.๑ ม.๑/๑	อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย	♦ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย		✓
	๒	ส ๑.๑ ม.๑/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น ○ ศาสนาประจำชาติ ○ สถาบันหลักของสังคมไทย ○ สภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย ○ การพัฒนาตนและครอบครัว	✓	
	๓	ส ๑.๑ ม.๑/๓	วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ ○ ประสูติ ○ เทวทูต ๔ ○ การแสวงหาความรู้ ○ การบำเพ็ญทุกรกิริยา	✓	
	๔	ส ๑.๑ ม.๑/๔	วิเคราะห์และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ♦ พระมหากัสสปะ ♦ พระอุบาลี ♦ อนาถปิณฑิกะ ♦ นางวิสาขา ➢ ชาดก ♦ อัมพชาดก ♦ ติตติรชาดก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ พระเจ้าอโศกมหาราช ♦ พระโศภะและพระอุตตระ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๕	ส ๑.๑ ม.๑/๕	อธิบายพุทธคุณและข้อธรรมสำคัญ ในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรม ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของตนเองและ ครอบครัว	➤ พระรัตนตรัย ♦ พุทธคุณ ๙ ➤ อริยสัจ ๔ ♦ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ○ ชั้น ๕ ○ ชาติ ๔ ♦ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ○ หลักกรรม ○ ความหมายและคุณค่า ○ อบายมุข ๖ ♦ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ○ สุข ๒ (กายิก, เจตสิก) ○ คิหิสุข ♦ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ○ ไตรสิกขา ○ กรรมฐาน ๒ ○ ปธาน ๔ ○ โกศล ๓ ○ มงคล ๓๘ - ไม่คบคนพาล - คบบัณฑิต - บูชาผู้ควรบูชา ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ♦ ยัม เว เสวัตติ ตาทีโส : คบคนเช่นใดเป็นคนเช่นนั้น ♦ อุตตนา โจทยตตานัม : จงเตือนตน ด้วยตน ♦ นิสมม กรณัม เสยโย : ใครควรยกก่อนทำจึงดี ♦ ทูราวาสา ฆรา ทุกฺขา : เรือนที่ครองไม่ดีนำทุกข์มาให้	✓	
	๖	ส ๑.๑ ม.๑/๖	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่า เทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ	➤ โยนิโสมนสิการ ♦ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม ♦ วิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๗	ส ๑.๑ ม.๑/๗	สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ♦ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา ♦ การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา ตามหลักสติปัฏฐาน เน้นอานาปานสติ ♦ นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน		✓
	๘	ส ๑.๑ ม.๑/๘	วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักกรรมทางศาสนา ที่ตนนับถือในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	♦ หลักกรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๕)		✓
	๙	ส ๑.๑ ม.๑/๙	วิเคราะห์เหตุผล ความจำเป็น ที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่น ๆ	♦ ศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ มีการประพฤติปฏิบัติตนและวิธีการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ตามหลักความเชื่อและคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ		✓
	๑๐	ส ๑.๑ ม.๑/๑๐	ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	♦ การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ		✓
	๑๑	ส ๑.๑ ม.๑/๑๑	วิเคราะห์การกระทำของบุคคล ที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง	♦ ตัวอย่างบุคคลในท้องถิ่น หรือประเทศที่ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์		✓
	๑๒	ส ๑.๒ ม.๑/๑	บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ การบำเพ็ญประโยชน์ และการบำรุง รักษา วัด		✓
	๑๓	ส ๑.๒ ม.๑/๒	อธิบายจริยวัตร ของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ วิถีชีวิตของพระภิกษุ ♦ บทบาทของพระภิกษุ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การแสดงธรรม ปาฐกถาธรรม การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง ♦ การปฏิบัติตนที่เหมาะสม - การเข้าพบพระภิกษุ ♦ การแสดงความเคารพ การประนมมือ การไหว้ การกราบ การเคารพพระรัตนตรัย การฟังเจริญพระพุทธมนต์ การฟังสวดพระอภิธรรม การฟังพระธรรมเทศนา		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๑๔	ส ๑.๒ ม.๑/๓	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อเพื่อนตามหลักพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ		✓
	๑๕	ส ๑.๒ ม.๑/๔	จัดพิธีกรรม และปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	♦ การจัดโต๊ะหมู่บูชา แบบหมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ หมู่ ๙ ♦ การจุดธูปเทียน การจัดเครื่องประกอบโต๊ะหมู่บูชา ♦ คำอาราธนาต่าง ๆ		✓
	๑๖	ส ๑.๒ ม.๑/๕	อธิบายประวัติ ความสำคัญ และปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ ประวัติและความสำคัญของวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหนะ ♦ ระเบียบพิธี พิธีเวียนเทียน การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ		✓
	๑๗	ส ๒.๑ ม.๑/๑	ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล	♦ กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล เช่น ○ กฎหมายการคุ้มครองเด็ก ○ กฎหมายการศึกษา ○ กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค ○ กฎหมายลิขสิทธิ์ ♦ ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิของบุคคล	✓	
	๑๘	ส ๒.๑ ม.๑/๒	ระบุความสามารถของตนเอง ในการทำประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ	♦ บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม และประเทศชาติ โดยเน้นจิตสาธารณะ เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสาธารณประโยชน์	✓	
	๑๙	ส ๒.๑ ม.๑/๓	อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	♦ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๒๐	ส ๒.๑ ม.๑/๔	แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	♦ วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ♦ ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น		✓
	๒๑	ส ๒.๒ ม.๑/๑	อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันโดยสังเขป	♦ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน	✓	
	๒๒	ส ๒.๒ ม.๑/๒	วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลของอำนาจอัยปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน	♦ การแบ่งอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจอัยปไตย ทั้ง ๓ ฝ่าย คือนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน		✓
	๒๓	ส ๒.๒ ม.๑/๓	ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	♦ การปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่		✓
	๒๔	ส ๓.๑ ม.๑/๑	อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์	♦ ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ♦ ความหมายของคำว่าทรัพยากร มีจำกัดกับความต้องการ มีไม่จำกัด ความขาดแคลน การเลือกและค่าเสียโอกาส		✓
	๒๕	ส ๓.๑ ม.๑/๒	วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรม การบริโภคของคนในสังคม ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	♦ ความหมายและความสำคัญของการบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ♦ หลักการในการบริโภคที่ดี ♦ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภค ♦ ค่านิยมและพฤติกรรมของการบริโภคของคนในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งผลดีและผลเสียของพฤติกรรมดังกล่าว	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๒๖	ส ๓.๑ ม.๑/๓	อธิบายความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	♦ ความหมายและความเป็นมา ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งโครงการตามพระราชดำริ ♦ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ การประยุกต์ใช้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต ♦ ความสำคัญ คุณค่าและ ประโยชน์ของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	✓	
	๒๗	ส ๓.๒ ม.๑/๑	วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และ ความแตกต่างของสถาบันการเงิน แต่ละประเภทและธนาคารกลาง	♦ ความหมาย ประเภท และ ความสำคัญของสถาบันการเงิน ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ♦ บทบาทหน้าที่และความสำคัญ ของธนาคารกลาง ♦ การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงิน	✓	
	๒๘	ส ๓.๒ ม.๑/๒	ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกัน และ การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในประเทศ	♦ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น การพึ่งพาอาศัยกันและกัน การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ ในประเทศ ♦ ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน ประเทศและเสนอแนวทางแก้ไข		✓
	๒๙	ส ๓.๒ ม.๑/๓	ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการกำหนดอุปสงค์ และอุปทาน	♦ ความหมายและกฎอุปสงค์ อุปทาน ♦ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด อุปสงค์และอุปทาน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๓๐	ส ๓.๒ ม.๑/๔	อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	◆ ความหมายและความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา ◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาพอสังเขป ◆ ตัวอย่างการละเมิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท	✓	
	๓๑	ส ๔.๑ ม.๑/๑	วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	◆ ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ ◆ ความสัมพันธ์และความสำคัญของอดีตที่มีต่อปัจจุบันและอนาคต ◆ ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัย ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย		✓
	๓๒	ส ๔.๑ ม.๑/๒	เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	◆ ที่มาของศักราชที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ จ.ศ. / ม.ศ. / ร.ศ. / พ.ศ. / ค.ศ. และ ฮ.ศ. ◆ วิธีการเทียบศักราชต่าง ๆ และตัวอย่างการเทียบ ◆ ตัวอย่างการใช้ศักราชต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย		✓
	๓๓	ส ๔.๑ ม.๑/๓	นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	◆ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ◆ ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย ทั้งหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรอง (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) เช่น ข้อความในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้ (สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์) และเหตุการณ์สำคัญสมัยสุโขทัย	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๓๔	ส ๔.๒ ม.๑/๑	อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - ความร่วมมือผ่านการรวมกลุ่มเป็นอาเซียนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ถือว่าเป็นพัฒนาการของภูมิภาค	✓	
	๓๕	ส ๔.๒ ม.๑/๒	ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	- ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) - อิทธิพลของอารยธรรมโบราณในดินแดนไทยที่มีต่อพัฒนาการของสังคมไทยในปัจจุบัน		✓
	๓๖	ส ๔.๓ ม.๑/๑	อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป	- สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย โดยสังเขป - รัฐโบราณในดินแดนไทย เช่น ศรีวิชัย ตามพรลิงค์ ทวารวดี	✓	
	๓๗	ส ๔.๓ ม.๑/๒	วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ	รัฐไทยในดินแดนไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช สุพรรณภูมิ	✓	
	๓๘	ส ๔.๓ ม.๑/๓	วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน	- การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก) - พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ - วัฒนธรรมสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย วรรณกรรม ประเพณีสำคัญ ศิลปกรรมไทย - ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น การชลประทาน เครื่องสังคโลก - ความเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย	✓	
	๓๙	ส ๕.๑ ม.๑/๑	เลือกใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (ลูกโลก แผนที่ กราฟ แผนภูมิ) ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพและสังคมของประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย	เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (ลูกโลก แผนที่ กราฟ แผนภูมิ ฯลฯ) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคม ของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๑	๔๐	ส ๕.๑ ม.๑/๒	อธิบายเส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบวัน เวลาของประเทศไทยกับทวีปต่าง ๆ	- เส้นแบ่งเวลาสากล, เส้นแบ่งเวลาของประเทศไทยกับทวีปต่าง ๆ - ความแตกต่างของเวลามาตรฐานกับเวลาที่ท้องถิ่น	✓	
	๔๑	ส ๕.๑ ม.๑/๓	วิเคราะห์เชื่อมโยง สาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการระงับภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	ภัยธรรมชาติและการระงับภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย	✓	
	๔๒	ส ๕.๒ ม.๑/๑	วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	- การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย - การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม - แนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้ใช้ได้นานขึ้นโดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่าของทรัพยากร	✓	
	๔๓	ส ๕.๒ ม.๑/๒	วิเคราะห์ความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	ความร่วมมือระหว่างประเทศในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	✓	
	๔๔	ส ๕.๒ ม.๑/๓	สำรวจ และอธิบายทำเลที่ตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	ทำเลที่ตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เช่น ศูนย์กลางการคมนาคม	✓	
	๔๕	ส ๕.๒ ม.๑/๔	วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของความคิดเทคโนโลยี สินค้า และประชากรในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	ปัจจัยทางกายภาพและสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของความคิด เทคโนโลยี สินค้า และประชากรในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	✓	
รวม ๔๕ ตัวชี้วัด					๒๓	๒๒

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๑	ส ๑.๑ ม.๒/๑	อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	♦ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน		✓
	๒	ส ๑.๑ ม.๒/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน		✓
	๓	ส ๑.๑ ม.๒/๓	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น ○ รากฐานของวัฒนธรรม ○ เอกลักษณ์ และมรดกของชาติ	✓	
	๔	ส ๑.๑ ม.๒/๔	อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม		✓
	๕	ส ๑.๑ ม.๒/๕	วิเคราะห์พุทธประวัติ หรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ ○ การผจญมาร ○ การตรัสรู้ ○ การสั่งสอน	✓	
	๖	ส ๑.๑ ม.๒/๖	วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	♦ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ○ พระสารีบุตร ○ พระโมคคัลลานะ ○ นางชุชชุตตรา ○ พระเจ้าพิมพิสาร ♦ ชาดก ○ มิตตวินทุกชาดก ○ ราโชวาทชาดก ♦ ศาสนิกชนตัวอย่าง ○ พระมหาธรรมราชาลิไท ○ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส		✓
	๗	ส ๑.๑ ม.๒/๗	อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ โครงสร้าง และสาระสังเขปของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ♦ การสังคายนา	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๘	ส ๑.๑ ม.๒/๘	อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม	➤ พระรัตนตรัย ♦ ธรรมคุณ ๖ ➤ อริยสัจ ๔ ♦ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ○ ชั้น ๕ - อายตนะ ♦ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ○ หลักกรรม : สมบัติ ๔ : วิบัติ ๔ ○ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ○ อปายมุข ๖ ♦ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ○ สุข ๒ (สามิส, นิรามิส) ♦ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ○ บุญพรมิตของ มัชฌิมาปฏิปทา ○ ตรุณธรรม ๖ ○ กุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ ○ กุศลกรรมบถ ๑๐ ○ สติปัฏฐาน ๔ ○ มงคล ๓๘ - ประพัตติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการดื่มน้ำเมา ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ♦ กมมุนา วตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ♦ กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปาปํ ทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ♦ สุขุ ปุณฺณสฺส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำสุขมาให้ ♦ ปุชโก ลมเต ปุชํ วนทโก ปวิวนทํ ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขาย่อมได้รับการไหว้ตอบ	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๙	ส ๑.๑ ม.๒/๙	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิถีคิดแบบอูบายปลุกเร้า คุณธรรม และวิถีคิดแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์ หรือ การพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๒ วิธี คือ วิถีคิดแบบอูบายปลุกเร้า คุณธรรม และวิถีคิดแบบ อรรถธรรมสัมพันธ์	✓	
	๑๐	ส ๑.๑ ม.๒/๑๐	สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ♦ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา ♦ ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน เน้นอานาปานสติ ♦ นำวิธีการบริหารจัดการและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน		✓
	๑๑	ส ๑.๑ ม.๒/๑๑	วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	♦ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๘)		✓
	๑๒	ส ๑.๒ ม.๒/๑	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ การเป็นลูกที่ดีตามหลักทิศเบื้องหน้า ในทิศ ๖ ♦ ทิศ ๖		✓
	๑๓	ส ๑.๒ ม.๒/๒	มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด	➢ มรรยาทของศาสนิกชน ♦ การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) ♦ มรรยาทของผู้เป็นแขก ♦ ฝึกปฏิบัติระเบียบพิธีปฏิบัติต่อพระภิกษุ การยืน การให้ที่นั่ง การเดินสวน การสนทนา การรับสิ่งของ ♦ การแต่งกายไปวัด การแต่งกายไปงานมงคล งานอวมงคล		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๑๔	ส ๑.๒ ม.๒/๓	วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	➤ การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ◆ การทำบุญตักบาตร ◆ การถวายภัตตาหารสิ่งของ ที่ควรถวายและสิ่งของต้องห้าม สำหรับพระภิกษุ ◆ การถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ◆ การถวายผ้าอาบน้าฝน ◆ การจัดเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน ◆ การกรวดน้ำ ◆ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า		✓
	๑๕	ส ๑.๒ ม.๒/๔	อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องเนื่อง กับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	◆ หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องเนื่อง ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะ และเทศกาลสำคัญ ◆ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตน ในวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ		✓
	๑๖	ส ๑.๒ ม.๒/๕	อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติ ของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ การยอมรับ และความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน	◆ ศาสนพิธี พิธีกรรม แนวปฏิบัติ ของศาสนาอื่น ๆ	✓	
	๑๗	ส ๒.๑ ม.๒/๑	อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ	◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น ○ กฎหมายเกี่ยวกับ ความสามารถของผู้เยาว์ ○ กฎหมายบัตรประจำตัว ประชาชน ○ กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับ ครอบครัว เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม ◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และประเทศ โดยสังเขป ○ กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ○ กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และเน้นการกรอกแบบแสดง รายการ ภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา ○ กฎหมายแรงงาน ○ กฎหมายปกครอง	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๑๘	ส ๒.๑ ม.๒/๒	เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย	◆ สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ◆ แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	✓	
	๑๙	ส ๒.๑ ม.๒/๓	วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	◆ บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการปกครอง	✓	
	๒๐	ส ๒.๑ ม.๒/๔	อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	◆ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	✓	
	๒๑	ส ๒.๒ ม.๒/๑	อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย	◆ กระบวนการในการตรากฎหมาย ○ ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย ○ ขั้นตอนการตรากฎหมาย ○ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย	✓	
	๒๒	ส ๒.๒ ม.๒/๒	วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	◆ เหตุการณ์ปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย ◆ หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสารเพื่อนำมาวิเคราะห์	✓	
	๒๓	ส ๓.๑ ม.๒/๑	วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม	◆ ความหมายและความสำคัญของการลงทุน และการออมต่อระบบเศรษฐกิจ ◆ การบริหารจัดการเงินออม และการลงทุนภาคครัวเรือน ◆ ปัจจัยของการลงทุนและการออม คือ อัตราดอกเบี้ย รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับอนาคต ◆ ปัญหาของการลงทุนและการออมในสังคมไทย	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๒๔	ส ๓.๑ ม.๒/๒	อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ	♦ ความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ♦ สำรวจการผลิตสินค้าในท้องถิ่น ว่ามีการผลิตอะไรบ้าง ใช้วิธีการผลิตอย่างไร มีปัญหาด้านใดบ้าง ♦ การนำเทคโนโลยีอะไรมาใช้ ที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ ♦ นำหลักการผลิตมาวิเคราะห์ การผลิตสินค้าและบริการ ในท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม	✓	
	๒๕	ส ๓.๑ ม.๒/๓	เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	♦ หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ♦ ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น	✓	
	๒๖	ส ๓.๑ ม.๒/๔	อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค	♦ การศึกษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค ♦ กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ♦ การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิ และผลประโยชน์ตามกฎหมาย ในฐานะผู้บริโภค ♦ แนวทางการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค	✓	
	๒๗	ส ๓.๒ ม.๒/๑	อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ	♦ ระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ	✓	
	๒๘	ส ๓.๒ ม.๒/๒	ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย	♦ หลักการและผลกระทบการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ♦ องค์ครความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย	✓	
	๒๙	ส ๓.๒ ม.๒/๓	วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	♦ การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น น้ำมัน ป่าไม้ ทองคำ ถ่านหินแร่ เป็นต้น		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๓๐	ส ๓.๒ ม.๒/๔	วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิตและราคาสินค้า	♦ การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศ	✓	
	๓๑	ส ๔.๑ ม.๒/๑	ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	♦ วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษาภูมิหลังของผู้นำหรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูปลักษณ์ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น	✓	
	๓๒	ส ๔.๑ ม.๒/๒	วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	♦ ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเองหรือหลักฐานสมัยอยุธยา (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓)		✓
	๓๓	ส ๔.๑ ม.๒/๓	เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	♦ ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา และธนบุรี (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) เช่น ข้อความบางตอนในพระราชพงศาวดารอยุธยา จดหมายเหตุชาวต่างชาติ		✓
	๓๔	ส ๔.๒ ม.๒/๑	อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	♦ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๓๕	ส ๔.๒ ม.๒/๒	ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	- ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมตะวันออกและมรดกโลกในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย - อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน	✓	
	๓๖	ส ๔.๓ ม.๒/๑	วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีในด้านต่าง ๆ	- การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	✓	
	๓๗	ส ๔.๓ ม.๒/๒	วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	- พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา - ในการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	✓	
	๓๘	ส ๔.๓ ม.๒/๓	ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	- การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ และการกู้เอกราช - ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา เช่น การควบคุมกำลังคน และศิลปวัฒนธรรม - การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ การกู้เอกราช และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี - ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี - วีรกรรมของบรรพบุรุษไทย ผลงานของบุคคลสำคัญของไทย ที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย เช่น - สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ - พระสุริโยทัย - พระนเรศวรมหาราช - พระนารายณ์มหาราช - สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช - พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ด้วง) - สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท (บุญมา)	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๒	๓๙	ส ๕.๑ ม.๒/๑	ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรป และแอฟริกา	♦ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพ และสังคมของทวีปยุโรป และแอฟริกา	✓	
	๔๐	ส ๕.๑ ม.๒/๒	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา	♦ ลักษณะทางกายภาพ และสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา	✓	
	๔๑	ส ๕.๒ ม.๒/๑	วิเคราะห์การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลง ทางธรรมชาติและทางสังคมของทวีปยุโรป และแอฟริกา	♦ การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปยุโรป และแอฟริกา	✓	
	๔๒	ส ๕.๒ ม.๒/๒	ระบุแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในทวีปยุโรปและแอฟริกา	♦ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในทวีปยุโรปและแอฟริกา	✓	
	๔๓	ส ๕.๒ ม.๒/๓	สำรวจ อภิปรายประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและแอฟริกา	♦ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและแอฟริกา		✓
	๔๔	ส ๕.๒ ม.๒/๔	วิเคราะห์เหตุและผลกระทบที่ประเทศไทยได้รับจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และแอฟริกา	♦ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและแอฟริกา ต่อประเทศไทย	✓	
รวม ๔๔ ตัวชี้วัด					๓๐	๑๔

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๑	ส ๑.๑ ม.๓/๑	อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก	♦ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้น ในปัจจุบัน	✓	
	๒	ส ๑.๑ ม.๓/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก	♦ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก	✓	
	๓	ส ๑.๑ ม.๓/๓	อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน	♦ พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖)		✓
	๔	ส ๑.๑ ม.๓/๔	วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หรือประวัติศาสตร์ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ เช่น ○ ปางมารวิชัย ○ ปางปฐมเทศนา ○ ปางลีลา ○ ปางประจำวันเกิด ♦ สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ ○ ปฐมเทศนา ○ โอวาทปาติโมกข์	✓	
	๕	ส ๑.๑ ม.๓/๕	วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดกเรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ♦ พระอัญญาโกณฑัญญะ ♦ พระมหาปชาบดีเถรี ♦ พระเขมาเถรี ♦ พระเจ้าปเสนทิโกศล ➢ ชาดก ♦ นันทวิสาขชาดก ♦ สุวัณณหังสชาดก ➢ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ ม.จ.หญิงพูนพิสมัย ดิศกุล ♦ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๖	ส ๑.๑ ม.๓/๖	อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรม สำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือ หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	➤ พระรัตนตรัย ◆ สังฆคุณ ๙ ➤ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ○ ชั้น ๕ - ไตรลักษณ์ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ○ หลักกรรม - วัฏฏะ ๓ ○ ปญจธรรม ๓ (ตัณหา มานะ ทิฐิ) ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ○ อัตถะ ๓ ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ○ มรรคมิองค์ ๘ ○ ปัญญา ๓ ○ สปัริสธรรม ๗ ○ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ○ อุบาสกธรรม ๗ ○ มงคล ๓๘ - มีศิลปวิทยา - พบสมณะ - พังธรรมตามกาล - สนทนธรรมตามกาล ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ อตตะ หเว ชิตํ เสยโย ชนะตนนั้นแลดีกว่า ◆ ฌมจาริ สุขํ เสติ ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่ เป็นสุข ◆ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นทาง แห่งความตาย ◆ สุตฺตฺสํ ลภเต ปญฺญํ ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา ◆ เรื่องนำรู้จากพระไตรปิฎก : พุทธปนิธาน ๔ ในมหาปริณิพพานสูตร	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๗	ส ๑.๑ ม.๓/๗	เห็นคุณค่า และวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม ในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการทำงานและ การมีครอบครัว	➢ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ข้อ ๖)		✓
	๘	ส ๑.๑ ม.๓/๘	เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทาง ของศาสนาที่ตนนับถือ	➢ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิด แบบโยนิโสมนสิการ ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย	✓	
	๙	ส ๑.๑ ม.๓/๙	สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ	➢ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ➢ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ ของการบริหารจิตและเจริญ ปัญญา ➢ ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญา ตามหลักสติปัฏฐาน เน้นอานาปานสติ ➢ นำวิธีการบริหารจิตและ เจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน		✓
	๑๐	ส ๑.๑ ม.๓/๑๐	วิเคราะห์ความแตกต่างและ ยอมรับวิถีการดำเนินชีวิต ของศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ	➢ วิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชน ศาสนาอื่น ๆ	✓	
	๑๑	ส ๑.๒ ม.๓/๑	วิเคราะห์หน้าที่และบทบาท ของสาวก และปฏิบัติตน ต่อสาวกตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	♦ หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติ ตามหลักพระธรรมวินัย และจริยวัตรอย่างเหมาะสม ♦ การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ ในงานศาสนพิธีที่บ้าน การสนทนา การแต่งกาย มรรยาทการพูดกับพระภิกษุ ตามฐานะ		✓
	๑๒	ส ๑.๒ ม.๓/๒	ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลัก ศาสนาตามที่กำหนด	♦ การเป็นศิษย์ที่ดี ตามหลัก ทิศเบื้องขวา ในทิศ ๖ ของพระพุทธศาสนา		✓
	๑๓	ส ๑.๒ ม.๓/๓	ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี	♦ การปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธ ตามพุทธปณิธาน ๔ ในมหาปริณิพพานสูตร		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๑๔	ส ๑.๒ ม.๓/๔	ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม ได้ถูกต้อง	➢ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี ♦ พิธีทำบุญ งานมงคล งานอวมงคล ♦ การนิมนต์พระภิกษุ การเตรียมที่ตั้งพระพุทธรูป และเครื่องบูชา การวางด้าย สายสิญจน์ การปลุกเสกอาสนะ การเตรียมเครื่องรับรอง การจุดธูปเทียน ♦ ข้อปฏิบัติในวันเลี้ยงพระ การถวายข้าวพระพุทธรูป การถวายไทยธรรม การกรวดน้ำ		✓
	๑๕	ส ๑.๒ ม.๓/๕	อธิบายประวัติวันสำคัญ ทางศาสนาตามที่กำหนด และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	♦ ประวัติวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาในประเทศไทย - วันวิสาขบูชา (วันสำคัญสากล) - วันธรรมสวนะและเทศกาล สำคัญ ♦ หลักปฏิบัติตน : การฟัง พระธรรมเทศนา การแต่งกาย ในการประกอบ ศาสนพิธีที่วัด การงดเว้นอบายมุข ♦ การประพฤติปฏิบัติ ในวันธรรมสวนะ และเทศกาล สำคัญ		✓
	๑๖	ส ๑.๒ ม.๓/๖	แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ○ ขึ้นเตรียมการ ○ ขึ้นพิธีการ		✓
	๑๗	ส ๑.๒ ม.๓/๗	นำเสนอแนวทางในการดำรงรักษา ศาสนาที่ตนนับถือ	♦ การศึกษาเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบ ของพระพุทธศาสนา นำไปปฏิบัติ และเผยแผ่ตามโอกาส ♦ การศึกษาการรวมตัวขององค์กร ชาวพุทธ ♦ การปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุง รักษาวัด และพุทธสถาน ให้เกิดประโยชน์		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๑๘	ส ๒.๑ ม.๓/๑	อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญา และคดีแพ่ง	◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา และโทษ ◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่ง และความรับผิดชอบทางแพ่ง ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด	✓	
	๑๙	ส ๒.๑ ม.๓/๒	มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน	◆ ความหมาย และความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ◆ การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม	✓	
	๒๐	ส ๒.๑ ม.๓/๓	อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	◆ ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมสากล ◆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม ◆ การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	✓	
	๒๑	ส ๒.๑ ม.๓/๔	วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	◆ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ ◆ แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้ง และการสร้างความสมานฉันท์	✓	
	๒๒	ส ๒.๑ ม.๓/๕	เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก	◆ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันอย่างมีขันติธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองโลกในแง่ดี สร้างทักษะทางอารมณ์ รู้จักบริโภคด้วยปัญญา เลือกรับ-ปฏิเสธข่าว และวัตถุต่าง ๆ ปรับปรุงตนเอง และสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอยู่เสมอ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๒๓	ส ๒.๒ ม.๓/๑	อธิบายระบอบการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน	♦ ระบอบการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน เช่น การปกครองระบอบเผด็จการ การปกครองระบอบประชาธิปไตย	✓	
	๒๔	ส ๒.๒ ม.๓/๒	วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ระบอบการปกครองของไทย กับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	♦ ความแตกต่าง ความคล้ายคลึงของการปกครองของไทย กับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	✓	
	๒๕	ส ๒.๒ ม.๓/๓	วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ	♦ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ♦ อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล ♦ บทบาทสำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ♦ ความจำเป็นในการมีรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย	✓	
	๒๖	ส ๒.๒ ม.๓/๔	วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย และเสนอแนวทางแก้ไข	♦ ประเด็น ปัญหาและผลกระทบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ♦ แนวทางการแก้ไขปัญหา	✓	
	๒๗	ส ๓.๑ ม.๓/๑	อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	♦ ความหมายและตัวอย่างของอุปสงค์และอุปทาน ♦ ความหมายและความสำคัญของกลไกราคา และการกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ ♦ หลักการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ ♦ ความหมายและประเภทของตลาด	✓	
	๒๘	ส ๓.๑ ม.๓/๒	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	♦ สำนวณสภาพปัจจุบันปัญหาท้องถิ่นทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ♦ วิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ♦ แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๒๙	ส ๓.๑ ม.๓/๓	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	◆ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ◆ หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการและระบบของสหกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	✓	
	๓๐	ส ๓.๒ ม.๓/๑	อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	◆ บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ◆ บทบาทและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เช่น การผลิตสินค้าและบริการสาธารณะที่เอกชนไม่ดำเนินการ เช่น ไฟฟ้า ถนน โรงเรียน ○ บทบาทการเก็บภาษีเพื่อพัฒนาประเทศของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ○ บทบาทการแทรกแซงราคาและการควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่ายและการจัดสรรในทางเศรษฐกิจ ◆ บทบาทอื่นของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจในสังคมไทย		✓
	๓๑	ส ๓.๒ ม.๓/๒	แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ	◆ นโยบาย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล		✓
	๓๒	ส ๓.๒ ม.๓/๓	อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	◆ บทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ◆ ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ◆ กลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ	✓	
	๓๓	ส ๓.๒ ม.๓/๔	อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด	◆ ความหมาย สาเหตุ แนวทางแก้ไขภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด และผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๓๔	ส ๓.๒ ม.๓/๕	วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางแก้ปัญหา	- สภาพและสาเหตุปัญหาการว่างงาน - ผลกระทบจากปัญหาการว่างงาน - แนวทางการแก้ไขปัญหาการว่างงาน	✓	
	๓๕	ส ๓.๒ ม.๓/๖	วิเคราะห์สาเหตุ และวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	- การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ - สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	✓	
	๓๖	ส ๔.๑ ม.๓/๑	วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	- ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง - นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน - วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	✓	
	๓๗	ส ๔.๑ ม.๓/๒	ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ			✓
	๓๘	ส ๔.๒ ม.๓/๑	อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก โดยสังเขป	- พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก (ยกเว้นเอเชีย) โดยสังเขป - อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยสังเขป - ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ		✓
	๓๙	ส ๔.๒ ม.๓/๒	วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการจัดปัญหาความขัดแย้ง		✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๔๐	ส ๔.๓ ม.๓/๑	วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ	♦ การสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีของไทย	✓	
	๔๑	ส ๔.๓ ม.๓/๒	วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	♦ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์	✓	
	๔๒	ส ๔.๓ ม.๓/๓	วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย	♦ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ♦ พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางด้านการเมืองการปกครองสังคม เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่าง ๆ โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทรสยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ♦ เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ♦ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทยจนถึงปัจจุบัน	✓	
	๔๓	ส ๔.๓ ม.๓/๔	วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	♦ บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน ในสังคมโลก		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๓	๔๔	ส ๕.๑ ม.๓/๑	ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ และสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	♦ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	✓	
	๔๕	ส ๕.๑ ม.๓/๒	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	♦ ลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	✓	
	๔๖	ส ๕.๒ ม.๓/๑	วิเคราะห์การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและทางสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	♦ การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	✓	
	๔๗	ส ๕.๒ ม.๓/๒	ระบุแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	♦ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้		✓
	๔๘	ส ๕.๒ ม.๓/๓	สำรวจ อภิปรายประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	♦ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้	✓	
	๔๙	ส ๕.๒ ม.๓/๔	วิเคราะห์เหตุและผลกระทบต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ที่ส่งผลต่อประเทศไทย	♦ ผลกระทบต่อเนื่องของสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ที่ส่งผลต่อประเทศไทย	✓	
รวม ๔๙ ตัวชี้วัด					๓๐	๑๙

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๑	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์สังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา สมัยก่อนพระพุทธเจ้า หรือสังคมสมัยของ ศาสดาที่ตนนับถือ	♦ ลักษณะของสังคมชมพูทวีป และคติความเชื่อทางศาสนา สมัยก่อนพระพุทธเจ้า	✓	
	๒	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์พระพุทธเจ้า ในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตน ได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้ง วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ ศาสดา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด (การตรัสรู้) ♦ การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ตามแนวพุทธจริยา	✓	
	๓	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์พุทธประวัติ ด้านการบริหาร และการธำรง รักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ ประวัติศาสตร์ ศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ พุทธประวัติด้านการบริหาร และการธำรงรักษา พระพุทธศาสนา		✓
	๔	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๔	วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลาง ในพระพุทธศาสนาหรือ แนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ พระพุทธศาสนามีทฤษฎีและ วิธีการที่เป็นสากลและมีข้อปฏิบัติ ที่ยึดทางสายกลาง		✓
	๕	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๕	วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและ ปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	♦ พระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนา ศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง		✓
	๖	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๖	วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตย ในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	♦ ลักษณะประชาธิปไตย ในพระพุทธศาสนา	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๗	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๗	วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนา กับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	- หลักการของพระพุทธศาสนา กับหลักวิทยาศาสตร์ - การคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา และการคิดแบบวิทยาศาสตร์		✓
	๘	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๘	วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพ ในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	พระพุทธศาสนาเน้นการฝึกหัด อบรมตน การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพ		✓
	๙	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๙	วิเคราะห์พระพุทธศาสนา ว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการ แก้ปัญหาหรือแนวคิด ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	- พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์ แห่งการศึกษา - พระพุทธศาสนาเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและวิธีการ แก้ปัญหา	✓	
	๑๐	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๐	วิเคราะห์พระพุทธศาสนา ในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และ สันติภาพบุคคล สังคม และโลก หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	- พระพุทธศาสนาฝึกตน ไม่ให้ประมาท - พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์สุข และสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก	✓	
	๑๑	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๑	วิเคราะห์พระพุทธศาสนา กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนา ประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	พระพุทธศาสนากับปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาแบบยั่งยืน	✓	
	๑๒	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๒	วิเคราะห์ความสำคัญ ของพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนา ที่ตนนับถือตามที่กำหนด	- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา กับการศึกษาที่สมบูรณ์ - ความสำคัญของพระพุทธศาสนา กับการเมือง - ความสำคัญของพระพุทธศาสนา กับสันติภาพ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๑๓	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๓	วิเคราะห์หลักธรรม ในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักคำสอน ของศาสนาที่ตนนับถือ	➤ พระรัตนตรัย ◆ วิเคราะห์ความหมาย และคุณค่าของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ ➤ อริยสัจ ๔ ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) ○ ชั้น ๕ - นามรูป - โลกธรรม ๘ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) ○ หลักกรรม - นิยาม ๕ ○ วิตก ๓ ○ กรรมนิยาม - กรรม ๑๒ ○ มิจฉาวณิชา ๕ ○ ธรรมนิยาม - ปฏิจสุมุปาท ○ นิเวศ ๕ ○ อุปาทาน ๔ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) ○ ภาวนา ๔ ○ นิพพาน ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) ○ พระสัทธรรม ๓ ○ ปัญญาวิมุตติธรรม ๔ ○ พละ ๕ ○ อุบาสกธรรม ๕ ○ อปริหานิยธรรม ๗ ○ ปาปณิกธรรม ๓ ○ ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิก ธรรม ๔ ○ โภคอาทึยะ ๕ ○ อริยวัชฒิ ๕ ○ อธิปไตย ๓ ○ สาราณียธรรม ๖ ○ ทศพิธราชธรรม ๑๐	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖				○ มงคล ๓๘ - สงเคราะห์บุตร - สงเคราะห์ภรรยา - สันโดษ - จิตไม่เศร้าโศก - จิตไม่มัวหมอง - ความเพียรเพิกิเลส - ประพฤติพรหมจรรย์ - เห็นอริยสัจ ➤ พุทธศาสนสุภาษิต ◆ จิตต์ หนตฺ สฺขาวหิ : จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้ ◆ น อัจจาวจํ ปณฺชิตา ทสฺสนฺติ: บัณฑิตย่อมไม่ แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ ◆ นตฺถิ โลเก อนินฺทิตฺ : คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก ◆ โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ : ฆ่าความโกรธได้ย่อมอยู่ เป็นสุข ◆ วายเมถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺพา : เกิดเป็นคนควรจะ พยายามจนกว่า จะประสบความสำเร็จ ◆ สนมฺภูฏี ปรมํ ฌนํ : ความสันโดษ เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ◆ อินาทานํ ทุกฺขํ โลเก : การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก ◆ สติ โลกสมิ ชาติโร : สติเป็นเครื่องตื่นในโลก ◆ นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ : สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี		

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๑๔	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๔	วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่าง การดำเนินชีวิตจากประวัติ สาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	➤ พุทธสาวก พุทธสาวิก ♦ พระอัสสชิ ♦ พระกัศยปโคตมีเถรี ♦ พระนางมัลลิกา ♦ หมอชีวก โกมารภัจ ♦ พระอนุรุทธะ ♦ พระองคุลิมาล ♦ พระธัมมทินนาเถรี ♦ จิตตคหบดี ♦ พระอานนท์ ♦ พระปฎาจาราเถรี ♦ จูฬสุภัททา ♦ สุนนมาลาการ ➤ ชาดก ♦ เวสสันดรชาดก ♦ มโหสถชาดก ♦ มหาชนกชาดก ➤ ศาสนิกชนตัวอย่าง ♦ พระนาคเสน - พระยามิลินท์ ♦ สมเด็จพระวันรัต (เฮง เขมจารี) ♦ พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ♦ สุขีพ ปุณฺณานุภาพ ♦ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ♦ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ♦ พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ♦ ดร.เอ็มเบดการ์ ♦ พระบาทสมเด็จพระ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ♦ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ♦ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ♦ อนาคาริก ธรรมปาละ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๑๕	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๕	วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่	♦ วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎก และคัมภีร์ของศาสนาอื่น ๆ การสังคายนา และการเผยแผ่พระไตรปิฎก ♦ ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก		✓
	๑๖	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๖	เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญ และตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาทการดำเนินชีวิต เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์	♦ ตัวอย่างผลที่เกิดจากการทำความดี ความชั่ว ♦ โยนิโสมนสิการ ด้วยวิธีคิดแบบอริยสัจ ♦ หลักธรรมตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๑๓		✓
	๑๗	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๗	อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป	♦ ประวัติพระพุทธรูปเจ้า มุฮัมมัด พระเยซู	✓	
	๑๘	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๘	ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญ ของค่านิยม จริยธรรมที่เป็นตัวกำหนด ความเชื่อและพฤติกรรม ที่แตกต่างกันของศาสนิกชน ศาสนาต่าง ๆ เพื่อขจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข	♦ คุณค่าและความสำคัญ ของค่านิยมและจริยธรรม ♦ การขจัดความขัดแย้ง เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ♦ การอยู่ร่วมกัน ในสังคมพหุวัฒนธรรม และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๑๙	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๑๙	เห็นคุณค่า เชื้อมั่น และมุ่งมั่น พัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิต และพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ	➤ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิด แบบโยนิโสมนสิการ ๑๐ วิธี (เน้นวิธีคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบ แบบสามัญ ลักษณะ แบบเป็นอยู่ในขณะ ปัจจุบัน และแบบวิภาษวาท) ๑.วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ๒.วิธีคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบ ๓.วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ ๔.วิธีคิดแบบอริยสัจ ๕.วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ๖.วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม ๗.วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก ๘.วิธีคิดแบบอุบาย ปลุกเร้า คุณธรรม ๙.วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะ ปัจจุบัน ๑๐. วิธีคิดแบบวิภาษวาท		✓
	๒๐	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๐	สวดมนต์ แผ่เมตตา และ บริหารจิต และเจริญปัญญา ตามหลักสติปัฏฐาน หรือ ตามแนวทางของศาสนา ที่ตนนับถือ	♦ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ♦ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของ การบริหารจิตและเจริญปัญญา ♦ ฝึกการบริหารจิตและ เจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน ♦ นำวิธีการบริหารจิตและ เจริญปัญญาไปใช้ ในการพัฒนาการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตและสังคม		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๒๑	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๑	วิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของศาสนาอื่น ๆ และชักชวนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของการทำความดีต่อกัน	♦ หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ○ คริสต์ศาสนา ได้แก่ บัญญัติ ๑๐ ประการ (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง) ○ ศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักจริยธรรม (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)	✓	
	๒๒	ส ๑.๑ ม.๔-๖/๒๒	เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมความร่วมมือของทุกศาสนาในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม	♦ สภาพปัญหาในชุมชน และสังคม		✓
	๒๓	ส ๑.๒ ม.๔-๖/๑	ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง	♦ ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อภิกษุ ○ การเข้าใจในกิจของพระภิกษุ เช่น การศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเป็นนักบวชที่ดี ○ คุณสมบัติของทายกและปฏิบัติหา ○ หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุในฐานะพระนักเทศน์ พระธรรมทูต พระธรรมจาริก พระวิทยากร พระวิปัสสนาจารย์ และพระนักพัฒนา ○ การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย ○ การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจที่ประกอบด้วยเมตตา ○ การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ในโอกาสต่าง ๆ ♦ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และสังคม ○ การรักษาศีล ๘ ○ การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖				○ การเป็นชาวพุทธที่ดี ตามหลักทศเบ็องบน ในทศ ๖ ○ การปฏิบัติตนที่เหมาะสม ในฐานะผู้ปกครอง และผู้อยู่ในปกครอง ตามหลักทศเบ็องล่าง ในทศ ๖ ○ การปฏิสันถารตามหลักปฏิสันถาร ๒ ○ หน้าที่และบทบาท ของอุบาสก อุบาสิกา ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ○ การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ตามหลัก ทศเบ็องหลัง ในทศ ๖ ○ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก		
	๒๔	ส ๑.๒ ม.๔-๖/๒	ปฏิบัติตนถูกต้อง ตามศาสนพิธี พิธีกรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	◆ ประเพณีของศาสนพิธี ในพุทธศาสนา ○ ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียน ถวายสังฆทาน ถวายผ้าอาบน้าฝน พิธีทอดกฐิน พิธีปวารณา เป็นต้น ○ ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนา เข้าไปเกี่ยวเนื่อง เช่น การทำบุญ เลี้ยงพระในโอกาสต่าง ๆ ◆ ความหมาย ความสำคัญ คติธรรม ในพิธีกรรม บทสวดมนต์ของนักเรียน งานพิธี คุณค่า และประโยชน์ ◆ พิธีบรรพชาอุปสมบท คุณสมบัติ ของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท เครื่อง อัฐบริขาร ประโยชน์ของการ บรรพชาอุปสมบท ◆ บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี ◆ คุณค่าและประโยชน์ ของศาสนพิธี		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๒๕	ส ๑.๒ ม.๔-๖/๓	แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ	♦ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ○ ขึ้นเตรียมการ ○ ขึ้นพิธีการ		✓
	๒๖	ส ๑.๒ ม.๔-๖/๔	วิเคราะห์หลักธรรม คตินิยมที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลที่สำคัญ ของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	♦ หลักธรรม/คตินิยมที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญ และเทศกาล ที่สำคัญในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น ♦ การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ในวันสำคัญ และเทศกาล ที่สำคัญในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น	✓	
	๒๗	ส ๑.๒ ม.๔-๖/๕	สัมมนาและเสนอแนะ แนวทางในการดำรงรักษา ศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติ และโลก	♦ การปกป้อง ค้ำครอง อารังรักษา พระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท ในสังคมไทย ♦ การปลูกจิตสำนึก และการมีส่วนร่วม ในสังคมพุทธ		✓
	๒๘	ส ๒.๑ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์และปฏิบัติตน ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก	♦ กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับตนเอง และครอบครัว ♦ กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับนิติกรรม สัญญา เช่น ซื้อขาย ขายฝาก เช่า ทรัพย์สิน เช่าซื้อ กู้ยืมเงิน จำนำ จำนอง ♦ กฎหมายอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิด เกี่ยวกับชีวิต และร่างกาย ♦ กฎหมายอื่นที่สำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กฎหมายการรับราชการทหาร กฎหมายภาษีอากร กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ♦ ข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๒๙	ส ๒.๑ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์ความสำคัญ ของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม	◆ โครงสร้างทางสังคม - การจัดระเบียบทางสังคม - สถาบันทางสังคม ◆ การขัดเกลาทางสังคม ◆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ◆ การแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทางสังคม	✓	
	๓๐	ส ๒.๑ ม.๔-๖/๓	ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุน ให้ผู้อื่นประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อเป็นพลเมืองดี ของประเทศไทย และสังคมโลก	◆ คุณลักษณะพลเมืองดี ของประเทศไทยและสังคมโลก เช่น ○ เคารพกฎหมาย และกติกาสังคม ○ เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเอง และบุคคลอื่น ○ มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ○ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศไทย และสังคมโลก ○ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง ○ มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม ○ รู้ทันสื่อ ○ มีทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตาม ○ แก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ○ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๓๑	ส ๒.๑ ม.๔-๖/๔	ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและเสนอแนวทางพัฒนา	◆ ความหมาย ความสำคัญ แนวคิด และหลักการของสิทธิมนุษยชน ◆ บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศ ในเวทีโลก ที่มีผลต่อประเทศไทย ◆ สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ◆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ◆ ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ และแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา		✓
	๓๒	ส ๒.๑ ม.๔-๖/๕	วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล	◆ ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม ◆ ลักษณะและความสำคัญของวัฒนธรรมไทยที่สำคัญ ◆ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ◆ ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล ◆ วิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากล ◆ อัตลักษณ์และความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม	✓	
	๓๓	ส ๒.๒ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข	◆ สถานการณ์การเมืองการปกครองของสังคมไทย ◆ อิทธิพลของระบบการเมืองการปกครองที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ◆ ปัญหาการเมืองสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศ สาเหตุและแนวทางแก้ไข	✓	
	๓๔	ส ๒.๒ ม.๔-๖/๒	เสนอแนวทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ	◆ การประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ◆ การแลกเปลี่ยนเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมด้านวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๓๕	ส ๒.๒ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	♦ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข - รูปแบบของรัฐ - ฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์	✓	
	๓๖	ส ๒.๒ ม.๔-๖/๔	เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	♦ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การตรวจสอบโดยองค์กรอิสระ การตรวจสอบโดยประชาชน	✓	
	๓๗	ส ๓.๑ ม.๔-๖/๑	อธิบายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	♦ ระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน ผลดีและผลเสียของระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ ♦ ตลาดและประเภทของตลาด ข้อดีและข้อเสียของตลาดประเภทต่าง ๆ ♦ การกำหนดราคาตามอุปสงค์และอุปทาน การกำหนดราคาในเชิงกลยุทธ์ที่มีในสังคมไทย ♦ การกำหนดค่าจ้าง กฎหมายที่เกี่ยวข้องและอัตราค่าจ้างแรงงานในสังคมไทย ♦ บทบาทของรัฐในการแทรกแซงราคา และการควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่าย และจัดสรรในทางเศรษฐกิจ	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๓๘	ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒	ตระหนักถึงความสำคัญ ของปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ	♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตของตนเอง และครอบครัว ♦ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การค้าและ บริการ ♦ ปัญหาการพัฒนาประเทศ ที่ผ่านมา โดยการศึกษา วิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ผ่านมา ♦ การพัฒนาประเทศที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับปัจจุบัน	✓	
	๓๙	ส ๓.๑ ม.๔-๖/๓	ตระหนักถึงความสำคัญ ของระบบสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในระดับชุมชนและประเทศ	♦ วิวัฒนาการของสหกรณ์ ในประเทศไทย ♦ ความหมาย ความสำคัญ และหลักการของระบบสหกรณ์ ♦ ตัวอย่างและประเภท ของสหกรณ์ในประเทศไทย ♦ ความสำคัญของระบบสหกรณ์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในชุมชนและประเทศ	✓	
	๔๐	ส ๓.๑ ม.๔-๖/๔	วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ ในชุมชนและเสนอแนวทาง แก้ไข	♦ ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชน ♦ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ของชุมชน ♦ ตัวอย่างของการรวมกลุ่ม ที่ประสบความสำเร็จ ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ของชุมชน		✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๔๑	ส ๓.๒ ม.๔-๖/๑	อธิบายบทบาทของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายการเงิน การคลัง ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	◆ นโยบายการเงิน การคลัง ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ◆ บทบาทของนโยบายการเงิน และการคลังของรัฐบาลในด้าน - การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ - การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ - การรักษาดุลการค้าระหว่างประเทศ - การแทรกแซงราคา และการควบคุมราคา ◆ รายรับและรายจ่ายของรัฐ ที่มีผลต่อประมาณ หนี้สาธารณะ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชน - นโยบายการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ และการใช้จ่ายของรัฐ - แนวทางการแก้ปัญหาการว่างงาน ◆ ตัวชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น GDP, GNP รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล	✓	
	๔๒	ส ๓.๒ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย	◆ วิวัฒนาการของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ของไทย ◆ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศ ◆ ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีต่อภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และบริการ	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๔๓	ส ๓.๒ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศในรูปแบบ ต่าง ๆ	◆ แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง กับการค้าระหว่างประเทศ ◆ บทบาทขององค์การความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก เช่น WTO , NAFTA , EU , IMF , ADB , OPEC , FTA , APEC ในระดับต่าง ๆ เขตสื่้เหลี่ยม เศรษฐกิจ ◆ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และ การประสานประโยชน์ ทางเศรษฐกิจไทยกับต่างประเทศ ◆ ตัวอย่างเหตุการณ์ที่นำไปสู่ การพึ่งพาทางเศรษฐกิจ ◆ ผลกระทบจากการดำเนิน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ ◆ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่ การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสาน ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ วิธีการกีดกันทางการค้า ในการค้าระหว่างประเทศ	✓	
	๔๔	ส ๔.๑ ม.๔-๖/๑	ตระหนักถึงความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลง ของมนุษยชาติ	◆ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ที่ปรากฏในหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์สากล ◆ ตัวอย่างเวลาและยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏ ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) ◆ ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๔๕	ส ๔.๑ ม.๔-๖/๒	สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	- ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน - คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ - ผลการศึกษาหรือโครงการทางประวัติศาสตร์		✓
	๔๖	ส ๔.๒ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณและการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก	- อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติส ไนล์ ฮวงโห ลินรุ และอารยธรรมกรีก โรมัน - การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่มีต่อกันและกัน	✓	
	๔๗	ส ๔.๒ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระเบิดฮอกไกโด สงครามครูเสด การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดเสรีนิยม	✓	
	๔๘	ส ๔.๒ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกาและเอเชีย	การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดเสรีนิยม	✓	
	๔๙	ส ๔.๒ ม.๔-๖/๔	วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑	- แนวคิดจักรวรรดินิยม - แนวคิดชาตินิยม - การขยาย การล่าอาณานิคม และผลกระทบ - ความร่วมมือ และความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ - สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ เช่น - เหตุการณ์การระเบิดตึก World Trade Centre (เวิลด์เทรด เซ็นเตอร์) ๑๑ กันยายน ๒๐๐๑ - การขาดแคลนทรัพยากร - การก่อการร้ายและการต่อต้านการก่อการร้าย - ความขัดแย้งทางศาสนา	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๕๐	ส ๔.๓ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ ของประวัติศาสตร์ไทย	♦ ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับ ความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนา อาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่าง ๆ สาเหตุและผลของการปฏิรูป การปกครองบ้านเมือง การเลิกทาส เลิกไพร่ การเสด็จประพาสยุโรป และหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ ๕ แนวคิดประชาธิปไตย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ จนถึงการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ สมัยรัชกาลที่ ๗ บทบาทของสตรีไทย ♦ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การป้องกันและรักษาเอกราช ของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ♦ อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ♦ ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย เช่น - พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย - พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว - สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส - พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท	✓	
	๕๑	ส ๔.๓ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์ความสำคัญของ สถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อชาติไทย			✓
	๕๒	ส ๔.๓ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผล ต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน			✓
	๕๓	ส ๔.๓ ม.๔-๖/๔	วิเคราะห์ผลงานของ บุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ที่มีส่วน สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย			✓

ชั้น	ที่	รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖				- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ - หม่อมราโชทัย หม่อมราชวงศ์ กระต่าย อิศรางกูร - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศาเธอ มหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) - บาทหลวงปา เลอแก้วซ์ - พระยากัลยาณไมตรี (Dr.Francis B.Sayre ดร.ฟรานซิส บี แซร์) - ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี - พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ♦ ปัจจัยและบุคคลที่ส่งเสริม สร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อ สังคมไทยในยุคปัจจุบัน เช่น - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี - สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี - สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์		

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๕๔	ส ๔.๓ ม.๔-๖/๕	วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย	◆ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ◆ วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่าง ๆ ◆ การสืบทอดและเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย ◆ แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ◆ วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย		✓
	๕๕	ส ๕.๑ ม.๔-๖/๑	ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่ให้ข้อมูลและข่าวสารภูมิลักษณะ ภูมิอากาศ และภูมิสังคมของไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก	✓	
	๕๖	ส ๕.๑ ม.๔-๖/๒	วิเคราะห์อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางกายภาพหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก	◆ ปัญหาทางกายภาพหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ◆ การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพในส่วนต่าง ๆ ของโลก ◆ การเกิดภูมิสังคมใหม่ของโลก ◆ คาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าบนพื้นฐานของข้อมูล	✓	
	๕๗	ส ๕.๑ ม.๔-๖/๓	วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทยและทวีปต่าง ๆ	◆ การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ในประเทศไทยและทวีปต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก		✓
	๕๘	ส ๕.๑ ม.๔-๖/๔	ประเมินการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติในโลกว่าเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์และ/หรือธรรมชาติ	◆ การเปลี่ยนแปลงธรรมชาติในโลก เช่น ภาวะโลกร้อน ความแห้งแล้ง สภาพอากาศแปรปรวน	✓	

ชั้น	ที่	รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	รายละเอียดสาระการเรียนรู้	ต้องรู้	ควรรู้
ม.๔-๖	๕๙	ส ๕.๒ ม.๔-๖/๑	วิเคราะห์สถานการณ์และ วิกฤตการณ์ ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทยและโลก	◆ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพ ในส่วนต่าง ๆ ของโลก ที่มีต่อการเกิดภูมิสังคมใหม่ ๆ ในโลก ◆ วิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และโลก	✓	
	๖๐	ส ๕.๒ ม.๔-๖/๒	ระบุมাত্রการป้องกัน และแก้ไขปัญหา บทบาท ขององค์การและการประสาน ความร่วมมือทั้งในประเทศ และนอกประเทศเกี่ยวกับ กฎหมายสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	◆ มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในประเทศ และนอกประเทศ ◆ บทบาทขององค์การ และการประสานความร่วมมือ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ กฎหมายสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	✓	
	๖๑	ส ๕.๒ ม.๔-๖/๓	ระบุแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก	◆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก	✓	
	๖๒	ส ๕.๒ ม.๔-๖/๔	อธิบายการใช้ประโยชน์จาก สิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทย และโลก	◆ การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ทั้งในประเทศไทยและโลก		✓
	๖๓	ส ๕.๒ ม.๔-๖/๕	มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิต ตามแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	◆ การแก้ปัญหาและการดำเนิน ชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	✓	
รวม ๖๓ ตัวชี้วัด					๓๕	๒๘
รวมทั้งหมด ๔๒๐ ตัวชี้วัด					๑๙๙	๒๒๑